

વર્ષ : ૪૩ ♦ અંક : ૪
એપ્રિલ - ૨૦૧૯

Retail Price Rs. 10/- Each

શ્રદ્ધેય સંતશ્રી આત્માનંદજી પ્રેરિત

દિવ્યધ્વનિ

આધ્યાત્મિક મુખપત્ર

“હું મારા આત્મસ્વરૂપમાં લીન થાઉં છું.” - શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી

સમાધિમરણ : ચૈત્ર વદ પાંચમ, વિ.સં. ૧૯૫૭

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર

(શ્રી સત્યુત - સેવા - સાધના કેન્દ્ર સંચાલિત)
કોબા ૩૮૨ ૦૦૭. (જિ. ગાંધીનગર, ગુજરાત)
ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯, ૨૩૨૭૬૪૮૩-૮૪

E-mail : mail@shrimadkoba.org, Web.: www.shrimadkoba.org

સંસ્કાર-સિંચન, શિક્ષણ અને સર્વાંગી જીવનવિકાસની વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉત્તમ સગવડ

જૂન-૨૦૧૯થી પ્રારંભ થતા સમગ્રી, આપણી સંસ્થાના નવનિર્મિત, શૈક્ષણિક સુવિધાઓથી યુક્ત 'વિદ્યા-ભક્તિ-આનંદધામ ગુરુકુળ' માં ધોરણ ૫ થી ધોરણ ૯ ના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ માટેની ઉત્તમ તક પ્રાપ્ત થઈ શકશે, જેની કેટલીક વિગતો નીચે મુજબ છે :

- (૧) પૂજ્ય સંતશ્રી આત્માનંદજીનું પાવન સાહિદ્ય પ્રાપ્ત થશે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓની વાર્ષિક ફી માત્ર રૂ. ૧૮,૦૦૦/- (અઠાર હજાર પૂરા) રહેશે.
- (૩) માત્ર વિદ્યાર્થી ભાઈઓને જ પ્રવેશ મળશે.
- (૪) મોટા સ્વચ્છ રૂમમાં પલંગ, કબાટ, ટેબલ, નાઈટલેમ્પ વગેરે સહિત આવાસની સગવડ.
- (૫) શુદ્ધ, સાત્ત્વિક, રુચિકર, આરોગ્યપ્રદ ભોજન અને નિયમિત દૂધ-છાશની સુવિધા.
- (૬) અનુભવી, બાળપ્રેમી, પૂર્ણ સમયના ગૃહપતિ તથા પ્રાઈવેટ ટ્યુશનની સગવડ.
- (૭) ચાલુ શિક્ષણ ઉપરાંત,
 - (A) રમત-ગમતના સાધનો
 - (B) ઈતર વાચનની પ્રવૃત્તિ
 - (C) પ્રેરણાદાયી વાર્તાઓનું આયોજન
 - (D) ધર્મ અને નીતિનું શિક્ષણ
 - (E) શાંત, પર્યાવરણસભર, સ્વચ્છ, કુદરતી વાતાવરણ (સાબરમતી નદીથી નજીક)
- (૮) વિદ્યાર્થીના ઓછામાં ઓછા ૬૦ ટકા ગુણ હોવા જરૂરી છે.
- (૯) પ્રવેશફોર્મ તા. ૧ એપ્રિલથી સંસ્થાના કાર્યાલયમાંથી ઉપલબ્ધ થઈ શકશે.
- (૧૦) પ્રવેશફોર્મ ટપાલ દ્વારા / રૂબરૂ મેળવીને નિયત કરેલ તા. ૨૦-૪-૨૦૧૯ સુધીમાં ભરીને સંસ્થાના કાર્યાલયમાં મોકલી આપવું.
- (૧૧) વિદ્યાર્થીઓ તા. ૨૧-૪-૨૦૧૯ ના રવિવારે સવારે ૯-૦૦ વાગ્યે લેખિત કસોટી તેમજ મૌખિક ઈન્ટરવ્યુ માટે વાલી સાથે ઉપસ્થિત રહેવું.

સુઝા વાલીઓને, પોતાના બાળકોને આ આયોજનનો લાભ અપાવવા વિનંતી છે.
વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ અંગેની માહિતી મેળવવા સંસ્થાના કાર્યાલય/ગૃહપતિશ્રીનો સંપર્ક સાધવો.

:- પ્રેરક :-

શ્રદ્ધેયશ્રી આત્માનંદજી
ૐ

:- તંત્રી - સંપાદક :-

શ્રી મિતેશ એ. શાહ
ફોન : (૦૭૯) ૨૭૫૦૩૬૫૬

:- સ્વત્વાધિકારી :-

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક
સાધના કેન્દ્ર
(શ્રી સત્શ્રુત-સેવા-સાધના કેન્દ્ર
સંચાલિત)
ૐ

:- મુદ્રક-પ્રકાશક :-

ડૉ. શ્રી શર્મિષ્ઠાબેન એમ. સોનેજી
શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક
સાધના કેન્દ્ર, કોબા
ૐ

:- પ્રકાશન સ્થળ :-

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક
સાધના કેન્દ્ર
કોબા - ૩૮૨ ૦૦૭
ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯
૨૩૨૭૬૪૮૩/૮૪
ફેક્સ : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૧૪૨
ૐ

:- લવાજમ શ્રેણી :-

ભારતમાં
ત્રિવાર્ષિક રૂ. ૪૦૦
આજીવન રૂ. ૨૦૦૦
પરદેશમાં
By Air Mail
ત્રિ-વાર્ષિક : Rs. 4000
\$-80, £-60
આજીવન : Rs. 15000
\$-300, £-220

દિવ્યધ્વનિ

અનુક્રમણિકા

- (૧) શ્રી સદ્ગુરુપ્રસાદ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી ૫
- (૨) ગૃહસ્થના અણુવ્રતોનું વિહંગાવલોકન
..... પૂજ્યશ્રી આત્માનંદજી ૭
- (૩) જીવનની ભૂમિ પર ઊગતો ભૂલનો છોડ
..... ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ ૧૦
- (૪) શ્રી સમાધિતંત્ર અમૃતરસપાન
..... પ્રા. ચંદાબહેન પંચાલી ૧૨
- (૫) શ્રી સામાયિક પાઠ પૂજ્ય બહેનશ્રી ૧૪
- (૬) શ્રી દેવચંદ્રજી ચોવીશી .. શ્રી અશોકભાઈ શાહ ૧૬
- (૭) મુન્યાચાર બા.બ્ર. શ્રી સુરેશજી ૨૦
- (૮) આત્માની અધિકરણશક્તિ..શ્રી વલભજી હીરજી ... ૨૩
- (૯) અસાધ્ય રોગમાં શ્રીમદ્ની આત્મિક સ્વસ્થતા ..
..... શ્રી મહેન્દ્રભાઈ ખંધાર ૨૪
- (૧૦) સામાયિક વ્રત શ્રી નિરૂપમાબેન ડગલી ૩૦
- (૧૧) રામનવમીના પાંચ સંદેશ અગમ ૩૧
- (૧૨) કારણશુદ્ધિપર્યાયિ શ્રી નવનીતભાઈ શાહ ૩૪
- (૧૩) બાળ વિભાગ શ્રી મિતેશભાઈ શાહ ૩૫
- (૧૪) સમાજ-સંસ્થા દર્શન ૩૭

વર્ષ : ૪૩

એપ્રિલ, ૨૦૧૯

અંક - ૪

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર
(શ્રી સત્શ્રુત-સેવા-સાધના કેન્દ્ર સંચાલિત)
કોબા - ૩૮૨ ૦૦૭ (જિ. ગાંધીનગર, ગુજરાત)
ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯/૪૮૩/૮૪
mail@shrimadkoba.org, www.shrimadkoba.org

Bank Detail : Shrimad Rajchandra Adhyatmik Sadhana Kendra

Name of Bank : Kotak Mahindra Bank

Branch : Chandkheda, Ahmedabad - 382424.

A/c. No. : 08390020000044 • IFS Code : KKBK0000839

લેખકો / ગ્રાહકો / વાચકોને

- ☞ 'દિવ્યધ્વનિ' દર મહિને પ્રગટ થાય છે.
- ☞ કોઈ પણ અંકથી ગ્રાહક થઈ શકાય છે.
- ☞ ત્રણ વર્ષથી ઓછી મુદતનું લવાજમ સ્વીકારવામાં આવતું નથી.
- ☞ ચેક/ડ્રાફ્ટ/એમ.ઓ. 'શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા'ના નામનો મોકલવો.
- ☞ સહુ સ્વજનો-મિત્રો વધુમાં વધુ ગ્રાહકો નોંધાવીને સહયોગી બને તેવી વિનમ્ર અપેક્ષા છે.
- ☞ ગ્રાહકોએ પત્રવ્યવહારમાં પોતાનો ગ્રાહક નંબર અને પૂરું સરનામું અવશ્ય લખવું. ગ્રાહક નંબર સરનામાની ઉપર લખેલો હોય તે નોંધી રાખવા વિનંતી છે.
- ☞ સરનામામાં ફેરફાર થયાની જાણ તાત્કાલિક કરવા વિનંતી છે.
- ☞ કોઈપણ લેખ સ્વીકારવો કે ન સ્વીકારવો કે ક્રમશઃ લેવો તેનો સંપાદકશ્રીને સંપૂર્ણ અધિકાર રહેશે.
- ☞ લેખકોનાં મંતવ્યો સાથે સંપાદકશ્રીનું સહમત હોવું આવશ્યક નથી.

: મુદ્રણસ્થાન :

ભગવતી ઑફસેટ

૧૫/સી, બંસીધર ઍસ્ટેટ, બારડોલપુરા,

અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૪

ફોન : ૨૨૧૬ ૭૬૦૩

પ્રાર્થના

હે પરમકૃપાળુદેવ ! હે પ્રભુ ! એમ કહેવાય છે કે “જ્ઞાનનું ફળ વિરતિ”.

કરવા યોગ્ય કરે અને ત્યાગવા યોગ્ય ત્યાગે એ જ જ્ઞાની. વિરતિ તરફ લઈ જાય એનું જ નામ જ્ઞાન. જે વિરતિ તરફ ન લઈ જાય તેનું નામ ‘માહિતી’.

ભગવાન મહાવીર કહે છે કે બધા જ આત્મા સિદ્ધ સમાન છે. કર્મોના આવરણ દૂર થતાં શુદ્ધ આત્મા પ્રગટ થાય છે. જે જીવને પોતાના આત્મા માટે ‘ભાવ’ જાગે છે, અને પુરુષાર્થ કરે છે તે પોતાના આત્માને પ્રાપ્ત કરી શકે છે. જ્યાં સુધી સાચી સમજ આવતી નથી - ‘હું દેહથી ભિન્ન આત્મા છું’ એવું ભેદજ્ઞાન થતું નથી ત્યાં સુધી સમ્યગ્દર્શન થતું નથી, ત્યાં સુધી સમ્યક્ચારિત્ર આવતું નથી અને ત્યાં સુધી આત્માની શુદ્ધિ થતી નથી.

જ્યાં સુધી દૂધમાં દહીંનું મેળવણ પડતું નથી ત્યાં સુધી તેનું દહીંમાં રૂપાંતર થતું નથી, તેમ જ્યાં સુધી આત્મજ્ઞાનીના શરણમાં જીવ જતો નથી ત્યાં સુધી એને સત્ની પ્રાપ્તિ થતી નથી. અનંતકાળથી જીવને ભ્રમનું જ્ઞાન છે. તેને જડ-ચેતનનો ભેદ સમજાયો નથી, તેથી તે ધર્મ કરે છે, સામાયિક-પ્રતિક્રમણ વગેરે કરે છે તો પણ તે ભેદજ્ઞાન વગરના જ થયા કરે છે. ધર્મ આત્માનો છે, આત્માનો સ્વભાવ એ જ ધર્મ છે. જ્ઞાન ક્યારેય પણ બહારની વસ્તુ, બહારના સંબંધો કે બહારની અવસ્થાઓ સાથે સંબંધ ધરાવતું નથી. તેને આત્મા સાથે જ સંબંધ છે. જેને આત્મા સાથે જ સંબંધ હોય છે તેને સંસારથી વિરતિ હોય છે, વિભાવથી-વિભાવના પરિણામથી વિરતિ હોય છે. આપણા આત્માએ ભ્રમના જ્ઞાનમાં અને જ્ઞાનના ભ્રમમાં અનંતકાળ વિતાવ્યો છે. “એક ભવ જો આત્માનું ભલું થાય એમ કરવામાં વ્યતીત થશે તો અનંત ભવનું સાટું વળી જશે” એમ આપે કહ્યું જ છે ને ? અમને આ બધું સમજવાની સદ્બુદ્ધિ આપો.

॥ ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ: ॥

શ્રી સદ્ગુરુપ્રસાદ

શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી

પત્રાંક ૪૪૯

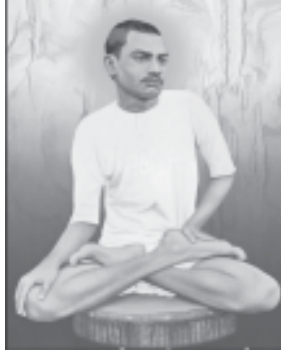
મુંબઈ જેઠ સુદ ૧૧, શુક્ર, ૧૯૪૯
વૈરાગ્યાદિ સાધનસંપન્ન ભાઈ કૃષ્ણદાસ,
શ્રી ખંભાત.

શુદ્ધ ચિત્તથી વિદિત કરેલી તમારી
વિજ્ઞાપિ પહોંચેલ છે.

સર્વ પરમાર્થનાં સાધનમાં
પરમસાધન તે સત્સંગ છે, સત્પુરુષના ચરણ
સમીપનો નિવાસ છે. બધા કાળમાં તેનું દુર્લભપણું છે;
અને આવા વિષમ કાળમાં તેનું અત્યંત દુર્લભપણું જ્ઞાની
પુરુષોએ જાણ્યું છે.

જ્ઞાનીપુરુષોની પ્રવૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ જેવી હોતી નથી.
ઊના પાણીને વિષે જેમ અગ્નિપણાનો મુખ્ય ગુણ કહી
શકાતો નથી, તેમ જ્ઞાનીની પ્રવૃત્તિ છે; તથાપિ જ્ઞાનીપુરુષ
પણ નિવૃત્તિને કોઈ પ્રકારે પણ ઈચ્છે છે. પૂર્વે આરાધન
કરેલાં એવાં નિવૃત્તિનાં ક્ષેત્રો, વન, ઉપવન, જોગ,
સમાધિ અને સત્સંગાદિ જ્ઞાનીપુરુષને પ્રવૃત્તિમાં બેઠાં
વારંવાર સાંભરી આવે છે. તથાપિ ઉદયપ્રાપ્ત પ્રારબ્ધને
જ્ઞાની અનુસરે છે. સત્સંગની રુચિ રહે છે, તેનો લક્ષ
રહે છે, પણ તે વખત અત્ર વખત નિયમિત નથી.

કલ્યાણને વિષે પ્રતિબંધરૂપ જે જે કારણો છે, તે
જીવે વારંવાર વિચારવાં ઘટે છે; તે તે કારણોને વારંવાર
વિચારી મટાડવાં ઘટે છે; અને એ માર્ગને અનુસર્યા
વિના કલ્યાણની પ્રાપ્તિ ઘટતી નથી. મળ, વિક્ષેપ અને
અજ્ઞાન એ અનાદિના જીવના ત્રણ દોષ છે.
જ્ઞાનીપુરુષોનાં વચનની પ્રાપ્તિ થયે, તેનો યથાયોગ્ય
વિચાર થવાથી, અજ્ઞાનની નિવૃત્તિ હોય છે. તે અજ્ઞાનની
સંતતિ બળવાન હોવાથી તેનો રોધ થવાને અર્થે અને
જ્ઞાનીપુરુષનાં વચનોનો યથાયોગ્ય વિચાર થવાને અર્થે,
મળ અને વિક્ષેપ મટાડવાં ઘટે છે. સરળપણું, ક્ષમા,
પોતાના દોષનું જોવું, અલ્પારંભ, અલ્પપરિગ્રહ એ આદિ

મળ મટવાનાં સાધન છે. જ્ઞાનીપુરુષની
અત્યંત ભક્તિ તે વિક્ષેપ મટવાનું સાધન
છે.

જ્ઞાનીપુરુષના સમાગમનો અંતરાય
રહેતો હોય, તે તે પ્રસંગમાં વારંવાર તે
જ્ઞાનીપુરુષની દશા, ચેષ્ટા અને વચનો
નીરખવા, સંભારવા અને વિચારવા યોગ્ય
છે. વળી તે સમાગમના અંતરાયમાં,
પ્રવૃત્તિના પ્રસંગોમાં, અત્યંત સાવધાનપણું

રાખવું ઘટે છે; કારણ કે એક તો સમાગમનું બળ નથી,
અને બીજો અનાદિ અભ્યાસ છે જેનો, એવી સહજાકાર
પ્રવૃત્તિ છે; જેથી જીવ આવરણપ્રાપ્ત હોય છે. ધરનું,
જ્ઞાતિનું, કે બીજાં તેવા કામોનું કારણ પડ્યે ઉદાસીનભાવે
પ્રતિબંધરૂપ જાણી પ્રવર્તન ઘટે છે. તે કારણોને મુખ્ય કરી
કોઈ પ્રવર્તન કરવું ઘટતું નથી; અને એમ થયા વિના
પ્રવૃત્તિનો અવકાશ પ્રાપ્ત થાય નહીં.

આત્માને ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારની કલ્પના વડે
વિચારવામાં લોકસંજ્ઞા, ઓઘસંજ્ઞા અને અસત્સંગ એ
કારણો છે; જે કારણોમાં ઉદાસીન થયા વિના, નિઃસત્ત્વ
એવી લોકસંબંધી જપતપાદિ ક્રિયામાં સાક્ષાત્ મોક્ષ નથી,
પરંપરા મોક્ષ નથી, એમ માન્યા વિના, નિઃસત્ત્વ એવા
અસત્શાસ્ત્ર અને અસદ્ગુરુ જે આત્મસ્વરૂપને આવરણનાં
મુખ્ય કારણો છે, તેને સાક્ષાત્ આત્મઘાતી જાણ્યા વિના
જીવને જીવના સ્વરૂપનો નિશ્ચય થવો બહુ દુર્લભ છે,
અત્યંત દુર્લભ છે. જ્ઞાનીપુરુષનાં પ્રગટ આત્મસ્વરૂપને
કહેતાં એવાં વચનો પણ તે કારણોને લીધે જીવને
સ્વરૂપનો વિચાર કરવાને બળવાન થતાં નથી.

હવે એવો નિશ્ચય કરવો ઘટે છે, કે જેને
આત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્ત છે, તે પુરુષ વિના બીજો કોઈ તે
આત્મસ્વરૂપ યથાર્થ કહેવા યોગ્ય નથી; અને તે પુરુષથી
આત્મા જાણ્યા વિના બીજો કોઈ કલ્યાણનો ઉપાય નથી.
તે પુરુષથી આત્મા જાણ્યા વિના આત્મા જાણ્યો છે,

એવી કલ્પના મુમુક્ષુ જીવે સર્વથા ત્યાગ કરવી ઘટે છે. તે આત્મારૂપ પુરુષના સત્સંગની નિરંતર કામના રાખી ઉદાસીનપણે લોકધર્મસંબંધી અને કર્મસંબંધી પરિણામે છૂટી શકાય એવી રીતે વ્યવહાર કરવો; જે વ્યવહાર કર્યામાં જીવને પોતાની મહત્તાદિની ઈચ્છા હોય તે વ્યવહાર કરવો યથાયોગ્ય નથી.

અમારા સમાગમનો હાલ અંતરાય જાણી નિરાશતાને પ્રાપ્ત થવું ઘટે છે; તથાપિ તેમ કરવા વિષે 'ઈશ્વરેચ્છા' જાણી સમાગમની કામના રાખી જેટલો પરસ્પર મુમુક્ષુભાઈઓનો સમાગમ બને તેટલો કરવો, જેટલું બને તેટલું પ્રવૃત્તિમાંથી વિરક્તપણું રાખવું, સત્પુરુષનાં ચરિત્રો અને માર્ગાનુસારી (સુંદરદાસ, પ્રીતમ, અખા, કબીર આદિ) જીવોનાં વચનો અને જેનો ઉદ્દેશ આત્માને મુખ્ય કહેવા વિષે છે, એવા (વિચારસાગર, સુંદરદાસના ગ્રંથ, આનંદધનજી, બનારસીદાસ, કબીર, અખા વગેરેનાં પદ) ગ્રંથનો પરિચય રાખવો, અને એ સૌ સાધનમાં મુખ્ય સાધન એવો શ્રી સત્પુરુષનો સમાગમ ગણવો.

અમારા સમાગમનો અંતરાય જાણી ચિત્તને પ્રમાદનો અવકાશ આપવો યોગ્ય નહીં, પરસ્પર મુમુક્ષુભાઈઓનો સમાગમ અવ્યવસ્થિત થવા દેવો યોગ્ય

નહીં; નિવૃત્તિનાં ક્ષેત્રનો પ્રસંગ ન્યૂન થવા દેવો યોગ્ય નહીં; કામનાપૂર્વક પ્રવૃત્તિ યોગ્ય નહીં; એમ વિચારી જેમ બને તેમ અપ્રમત્તતાને, પરસ્પરના સમાગમને, નિવૃત્તિનાં ક્ષેત્રને અને પ્રવૃત્તિનાં ઉદાસીનપણાને આરાધવાં.

જે પ્રવૃત્તિ અત્ર ઉદયમાં છે, તે બીજે દ્વારેથી ચાલ્યા જતાં પણ ન છોડી શકાય એવી છે, વેદવાયોગ્ય છે માટે તેને અનુસરીએ છીએ; તથાપિ અવ્યાબાધ સ્થિતિને વિષે જેવું ને તેવું સ્વાસ્થ્ય છે.

આજે આ આઠમું પતું લખીએ છીએ. તે સૌ તમ સર્વ જિજ્ઞાસુ ભાઈઓને વારંવાર વિચારવાને અર્થે લખાયાં છે. ચિત્ત એવા ઉદયવાળું ક્યારેક વર્તે છે. આજે તેવો અનુક્રમે ઉદય થવાથી તે ઉદય પ્રમાણે લખ્યું છે. અમે સત્સંગની તથા નિવૃત્તિની કામના રાખીએ છીએ, તો પછી તમ સર્વેને એ રાખવી ઘટે એમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી. અમે અલ્પારંભને, અલ્પપરિગ્રહને વ્યવહારમાં બેઠાં પ્રારબ્ધ નિવૃત્તિરૂપે ઈચ્છીએ છીએ, મહત્ આરંભ, અને મહત્ પરિગ્રહમાં પડતા નથી. તો પછી તમારે તેમ વર્તવું ઘટે એમાં કંઈ સંશય કર્તવ્ય નથી. અત્યારે સમાગમ થવાના જોગનો નિયમિત વખત લખી શકાય એમ સૂઝતું નથી. એ જ વિનંતી. ■

પુસ્તક સમાલોચના

- મિતેશભાઈ એ. શાહ

(નોંધ : આ વિભાગ માટે ગ્રંથ કે પુસ્તકની બે નકલ મોકલવા વિનંતી)

[૧] પુસ્તકનું નામ : જ્ઞાતાધર્મકથાસૂત્ર (પ્રથમ શ્રુતસ્કંધ ભાગ - ૧)

સંપાદિકા : સાધ્વીરત્ના પૂ. પુષ્પાબાઈ મ.સ. તત્ત્વવેત્તા પૂ. વનિતાબાઈ મ.સ., સુ.શ્રી તરલાબેન દોશી

આવૃત્તિ : પ્રથમ • પાના : ૪૯૦ • મૂલ્ય : રૂ. ૪૦૦/-

પ્રાપ્તિસ્થાનો : (૧) પી.એમ. ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ, રાજકોટ. ફોન : ૦૨૮૧-૨૨૨૭૪૭૨, મો. ૯૯૭૯૨૩૨૩૫૭

(૨) આશાબેન ઉદાણી, મુંબઈ. મો. ૯૯૨૦૧ ૨૬૧૫૧

(૩) સસ્તું પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ. ફોન : ૦૭૯ - ૨૨૧૧૦૦૬૨

ગોંડલ સંપ્રદાયના પૂજ્યશ્રી ધીરજમુનિ મ.સા.ના અનુગ્રહ અને આશીર્વાદપૂર્વક શ્રુતપ્રકાશનનું કાર્ય ચાલી રહ્યું છે. આ પુસ્તકમાં 'જ્ઞાતાધર્મકથાસૂત્ર' ગ્રંથનો પ્રાકૃત ભાષા સાથે ગુજરાતી અનુવાદ, શબ્દાર્થ સહિત આપવામાં આવ્યો છે. આ ઉપરાંત સુંદર સમજૂતી પણ આપવામાં આવી છે. વાંચનમાં રસ જાગે તેવી સરલ, સુબોધ શૈલી મનને રુચિકર છે. મેઘકુમાર, ધન્ના સાર્થવાહ, બે કાયબાઓની કથા, શૈલક રાજર્ષિ, રોહિણીની વગેરે કથાઓ રોચક છે.

ગૃહસ્થના અણુપ્રતોનું વિહંગાવલોકન

*** પરમ શ્રદ્ધેય સંતશ્રી આત્માનંદજી ***

માનવભવ સફળ કરવા માટે આપણે વીર્ય સ્ફૂરાવીને આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ કરવાનો પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. અત્યારે આપણી શક્તિ ઓછી છે પણ તે શક્તિને ધીમે ધીમે વધારવાની છે. જેમ કોઈ દૂબળો-પાતળો વ્યક્તિ દંડ, બેઠક, આસન આદિ કરે તથા બદામવાળું દૂધ

પીવે અને તબિયત મજબૂત બનાવે તેમ આત્માની શક્તિ વધે એવું નથી. આ આત્મા વર્તમાનમાં અજ્ઞાની છે. સત્ય તત્ત્વને જાણતો નથી, સત્સંગ કરતો નથી, ભાવપૂર્વક ભક્તિ કરતો નથી, પાપથી પાછો ફરતો નથી ત્યારે શ્રી ગુરુદેવ, સંત ધર્માત્માઓ કરુણા કરીને કહે છે કે હે ભાઈ ! વત્સ ! તું સત્સંગ કર, તું વ્યસનોનો ત્યાગ કર. આપણને આવી વાતો ગમતી નથી તો પણ આપણે તેને ગમાડવી જોઈએ. પૂર્વનો અભ્યાસ નહીં હોવાને લીધે તથા આજુબાજુના લોકો વિપરીત પ્રવર્તન કરતા હોવાને લીધે બધા જેમ કરે તેમ આપણે પણ કરીએ છીએ, પરંતુ સંતો કહે છે કે બધા કરે તેમ કરવું નહીં પણ સાચું હોય તે કરવું. પરમ તત્ત્વજ્ઞ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીએ વચનામૃત પત્રાંક ૧૪૩માં કહ્યું છે,

“આટલા કાળ સુધી જે કર્યું તે બધાંથી નિવૃત્ત થાઓ, એ કરતાં હવે અટકો.”

આટલા કાળ સુધી જે નોકરી, ધંધો, કુટુંબની સેવા, થોડી રખડપટ્ટી વગેરે કર્યા તે કરતા હવે અટકો. આપણે holiday ના કરવા પણ holy day કરવાં. આપણા મગજમાં ન બેસે તો પણ ભગવાન, ગુરુદેવ, આચાર્યો, સંતો, સાચા મહાત્માઓએ જે કહ્યું છે જીવનમાં કર્યું છે, તેવું કરવાનો પ્રયત્ન કરવો.

“સર્વ પ્રકારની અભિલાષાની નિવૃત્તિ કર્યા રહો.”

અહીં કરો એમ નથી કહ્યું પણ કર્યા રહો એટલે કે તેનો નિરંતર, પ્રમાણિકતાથી, નિયમિતપણે અને સમર્પણ સહિત ચારે બાજુથી શક્તિ છુપાવ્યા વગર પ્રયત્ન કર્યા કરો.

“તમે પરિપૂર્ણ સુખી છો એમ માનો, અને બાકીનાં પ્રાણીઓની અનુકંપા કર્યા કરો.”

હું આત્મા છું અને સુખ મારા આત્મામાંથી જ આવે છે. બાહ્ય પદાર્થોમાં સુખ કે દુઃખ છે જ નહિ. આપણી વિપરીત માન્યતાઓના કારણે જ આપણે સુખી-દુઃખી થઈએ છીએ માટે અભિપ્રાયને બદલવાં અને સંતોષ ધારણ કરવો. અનુકંપા ગુણને પ્રગટ કરવા પ્રથમ તો સદ્ગૃહસ્થે પાપો ઘટાડવાં. પાપવૃત્તિથી તો પાછા વળવું જ પરંતુ પાપશક્તિ પણ છોડવી. તે બન્ને એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે. શક્તિ છુપાવ્યા વિના ગુરુદેવની આજ્ઞા અંતરથી માનવી અને જીવનમાં ઉતારવી. જીવનને પાપમુક્ત કરવા માટે પ્રથમ સોપાન રૂપ અણુપ્રતોને ગ્રહણ કરવા માટે અપ્રમત્ત યોગીશ્વર શ્રી ઉમાસ્વામી મહારાજે ‘શ્રી તત્ત્વાર્થસૂત્ર’ શાસ્ત્રના સાતમા અધ્યાયમાં પાંચ મહાપાપોની વ્યાખ્યા કરતાં સૂત્ર લખ્યા છે :

(૧) પ્રમત્ત યોગાત્પ્રાણવ્યપરોપણં હિંસા ॥

(સૂ. ૧૩)

પ્રમાદને વશ થઈ શરીર, વાણી વગેરેની એવી ક્રિયા કરવી કે જેનાથી બીજા જીવોને દુઃખ થાય, નુકસાન થાય, હિંસા થાય, તેમના અંગ-ઉપાંગાદિનું છેદન થાય એવું કરવું નહીં તેને

અહિંસાપ્રત કહેવામાં આવે છે

(૨) અસદ્ભિધાન-મનૂતમ્ ॥ સૂ. ૧૪॥

જૂઠું બોલવું તે અસત્યપ્રત અથવા અનૂત છે.

(૩) અદત્તાદાનંસ્તેયમ્ ॥ સૂ. ૧૫॥

જે વસ્તુ વ્યવહારથી આપણી માલિકીની ન હોય તે વસ્તુને ગ્રહણ કરવી તે ચોરી નામનું પાપ છે.

(૪) મૈથુન-મબ્રહ્મ ॥ સૂ. ૧૬॥

અહીં સામાન્ય કથન કર્યું છે. પરંતુ ગૃહસ્થો માટે સ્વદારાસંતોષપ્રત ભગવાને કહ્યું છે. સમાજ અને અગ્નિની સાક્ષીએ સ્વીકારી હોય એવી પોતાની ધર્મપત્ની સિવાય બીજી કોઈપણ સ્ત્રીના વિચારાદિ ન કરવા તે ગૃહસ્થનું સ્વદારાસંતોષપ્રત છે.

(૫) મૂર્ચ્છા પરિગ્રહઃ ॥ સૂ. ૧૭॥

જગતના પદાર્થો જે આપણા થઈ શકતા નથી, તે ‘મારા’ છે એમ માની, તેનું મમત્વ કરી તેની વૃદ્ધિમાં લાગ્યા રહેવું તેને ભગવાન પરિગ્રહ-પરિમાણુપ્રતનો ભંગ કહે છે.

આવા આચાર્યોની સૂત્ર રૂપ આજ્ઞા પાળવાની શક્તિ તો આપણામાં છે પણ હજુ આપણામાં વૈરાગ્ય અને અભ્યાસ પ્રગટ્યા નથી એટલે જ્ઞાની પુરુષોની વાણીને સમજવાનો, જીવનમાં ઉતારવાનો પ્રયત્ન કરવો. અધ્યાત્મ કવિવર પંડિતશ્રી દૌલતરામજીએ છલ ઢાળામાં અણુપ્રતોનું વર્ણન કરતા કહ્યું છે કે, “ત્રસહિંસા કો ત્યાગ, વૃથા થાવર ન સંહારૈ,”

હાલી-ચાલી શકે અને આંખથી દેખાય એવા જીવોને મારવા નહીં, તેઓને દુઃખ પડે તેવું કરવું નહીં. મનુષ્ય, જાનવર, કૂતરા, બિલાડા વગેરે તથા નોકરચાકર, દાસ-દાસી વગેરે તેમાં આવી જાય છે. આમ, બુદ્ધિપૂર્વક કોઈ પ્રાણીને દુઃખ દેવું નહીં. ‘અમુક કામ જેમ કે કચરો વાળવો આદિ અમારે કરવાં કે ન કરવાં ? કારણકે તેમ કરવામાં પણ

હિંસા થાય છે તો શું કરવું?’ ભાઈ, હજુ તું સર્વસંગ-પરિત્યાગી નથી થયો. તું હજુ ગૃહસ્થ છો માટે કચરો વાળવો. પરંતુ યત્નાપૂર્વક કામ કરવું. જેમકે કીડીઓ હોય તો પહેલા કોઈ એવી વસ્તુ મૂકવી કે જેની વાસથી તે જતી રહે અને પછી આપણે કચરો વાળવો. બાથરૂમમાં ન્હાવા જઈએ એ પહેલા મુલાયમ ઝાડૂથી તેને સાફ કરી લેવું અને પછી ન્હાવાનું કામ કરવું, પરંતુ આવું યાદ રહેતું નથી. ન્હાવા માટે અડધી ડોલ પાણી અથવા બહુ તો આખી ડોલ પાણી લેવું પણ શોવર બાથ લઈ પાણીને વેડફવું નહીં, જેટલું જોઈએ તેટલું જ પાણી વાપરવું. જરૂરિયાત પ્રમાણે જ પંખો, ગેસ, વીજળી આદિ વાપરવાં. અત્યારે ચરણાનુયોગની મુખ્યતાથી વાત ચાલી રહી છે તેથી તે દૃષ્ટિને મુખ્ય કરી સમજવું. આપણી અસાવધાનીથી, ખોટા અભિપ્રાયથી, વૈરભાવથી કોઈપણ જીવને મારવો યોગ્ય નથી. રાજાને આવું કરવું પડે. તે આવું કોઈને મારવા માટે નથી કરતો પરંતુ ન્યાયની રક્ષા માટે કરે છે. શ્રાવક સંકલ્પી હિંસાનો ત્યાગી છે, વિરોધી હિંસાનો નહીં. એમ શ્રાવકે પણ જો તેના કુટુંબીજનો ઉપર કોઈ હુમલો કરે તો તેને એનો પ્રતિકાર કરવો જોઈએ. તેમાં એને મારવાની ભાવના ન હોવી જોઈએ પણ તે જે અન્યાય કરે છે તેનો પ્રતિકાર કરવાની ભાવના હોવી જોઈએ. ઘાસ ઉપર ચાલવું, ચાલતા ચાલતા ઝાડ કે છોડના પાન કે ફૂલ તોડવા એવું કરવું નહીં. “પર-વધકાર કઠોર નિંદા નહિ વચન ઉચારૈ.”

જે વચન બોલવાથી બીજાનું હૃદય ભેદાઈ જાય એવા વચન ન બોલવાં. ક્રોધ, અભિમાનને વશીભૂત થઈ અન્યને દુઃખ થાય તેવું વચન બોલવું નહિં.

“જલ-મૃતિકા બિન ઔર, નાહીં કણુ ગહૈં અદતા”

પાણી અને માટી સિવાય બીજાની માલિકીની કોઈપણ વસ્તુ શ્રાવકથી લેવાય નહીં. આપણે નાની

જીવનની ભૂમિ પર ઊગતો ભૂલનો છોડ

*** પદ્મશ્રી ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ ***

આજે વાત કરીએ એવી માનવપ્રકૃતિની કે જે એમ માને છે કે જિંદગીમાં એ કદી ક્યારેય ભૂલ કરી શકે જ નહીં. ઘણી વ્યક્તિઓના ચિત્તમાં એવો ગર્વ પેસી-વસી જાય છે કે કદાચ ભગવાનથી ભૂલ થઈ જાય, પણ મારાથી તો ક્યારેય ભૂલ નહીં થાય. આને ‘નેવર બ્લેઈમ મી’ વલણ તરીકે ઓળખાવાય છે.

આવી વ્યક્તિ બીજાની ભૂલો શોધવામાં માહિર હોય છે, પણ પોતાની ભૂલ શોધવામાં તદ્દન નિર્બળ કે લાચાર હોય છે. નિર્બળ કરતાં પણ એમ કહેવાય કે એ બીજાની સામાન્ય રીતે ન દેખાતી ભૂલ શોધીને, ખોળીને જોતા હોય છે પરંતુ એની પોતાની નજરોનજર ભૂલને સ્વીકારવા તૈયાર હોતા નથી. આવા અભિગમને કારણે વ્યક્તિ કોઈપણ પ્રશ્ન ઊભો થાય કે તરત જ એના દોષનો ટોપલો બીજાને માથે મૂકી દે છે. આવી મુશ્કેલ પરિસ્થિતિ સર્જઈ તે માટે અન્યને કારણભૂત માનતો હોય છે. પરિણામે પોતે કરેલી ક્ષતિઓ એ જોઈ શકતો નથી, જો કોઈ એ બતાવવા માટે દલીલો કરે તો એનો વિરોધ કરે છે.

ક્યારેક જાતજાતની કારણભૂત તરકીબો રચીને એ પોતાની ભૂલોને આવડતમાં કે પોતાના આગવા મિજાજ તરીકે ખપાવે છે. ક્યારેક એ એમ બતાવે કે ભૂલ બીજાની છે અને એનો ભોગ એને ખુદને બનવું પડ્યું છે. આમ બીજાની ભૂલ, ક્ષતિ કે દોષ શોધતી વ્યક્તિ ક્યારેય પોતાની ભૂલ જોઈ શકતી નથી. એને પોતે સર્વગુણસંપન્ન કે ‘બત્રીસ લક્ષણો’ હોય એવું લાગે છે. પોતાની ભૂલને છાવરીને બીજાને દોષિત ઠેરવીને વ્યક્તિને થોડો સમય આશાચેશનો અનુભવ થાય છે. એને એમ લાગે છે કે પોતે નખશિખ ઉત્તમ પુરુષ છે ! એ સ્વાભાવિક

છે કે પોતે સર્જેલી પરિસ્થિતિ કે સંજોગો માટે અન્યને દોષિત ઠેરવીને એની જવાબદારીમાંથી વ્યક્તિ મુક્ત થઈ જાય છે. થોડો સમય માટે એ ભૂલનો સ્વીકાર કરવો પડશે એવી ભીતિમાંથી પણ મુક્ત બની જાય છે, પરંતુ આ બધું અલ્પકાલીન છે અને એથીય વધુ એમ કરીને એ વ્યક્તિ એના વ્યક્તિત્વવિકાસમાં સ્વયં અવરોધો ઊભા કરે છે.

પોતાની ભૂલનો અસ્વીકાર કરવાથી પહેલી વાત તો એ બને છે કે એનો અહંકાર બરકરાર રહે છે. પોતાની જાત વિશે એણે બાંધી રાખેલા ઊંચા ખ્યાલોની આળપંપાળ કરે છે. પોતાની શક્તિ અને સત્તા વિશે એક પ્રકારનો કેફ અનુભવે છે અને માને છે કે જે કંઈ દુઃખદ ઘટનાઓ બને છે, એમાં એ લેશમાત્ર કારણભૂત નથી. આ અહંકાર એને એની સાચી ઓળખ નહીં આપે. અહંકારી વ્યક્તિની જેમ એ પોતે જ સ્વવિકાસની સઘળી શક્યતાઓનો છેદ ઉડાડે છે. ભૂલ નહીં સ્વીકારવાનો અહંકાર એની ભૌતિક અને આધ્યાત્મિક બંને પ્રગતિમાં અવરોધ રચી દે છે.

બીજી વાત એ કે સીધું-સાદું સત્ય આપણે ભૂલી જઈએ છીએ અને તે એ કે ‘માણસ માત્ર, ભૂલને પાત્ર’. આ ખૂબ જાણીતી કહેવતમાં ઘણો ગહન મર્મ છૂપાયેલો છે અને તે એ કે માણસે એમ માનવું જોઈએ કે એનાથી ય ભૂલો થઈ શકે છે. જો એવી ભ્રાંત ધારણા સાથે જીવે કે હું કદી ભૂલ કરી શકું નહીં, તો એ પોતાની જાત વિશે ખોટો ખ્યાલ ધરાવે છે. આથી તો માર્ટિન લ્યૂથરે કહ્યું છે કે, ‘ભૂલ એ એક એવો છોડ છે, જે દરેક ભૂમિમાં ઊગે છે.’ આમ, સઘળી વ્યક્તિઓના જીવનમાં ભૂલ તો થતી હોય છે.

શ્રી દેવચંદ્રજી ચોવીસી

અશોકભાઈ પી. શાહ

(ફેબ્રુઆરી અંકથી ચાલુ...)

૧૨મા તીર્થંકર શ્રી વાસુપૂજ્ય ભગવાન સ્તવન

ગણિશ્રી દેવચંદ્રજી મહારાજ બારમા તીર્થંકર શ્રી વાસુપૂજ્ય ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં ભગવાનની સેવા-પૂજા-અર્ચનાની વિધિ અને તેનું સ્વરૂપ બતાવી આપણને સૌને “પૂજના તો કીજે રે, બારમા જિનતણી રે” એમ કહી પરમ પ્રેમે પ્રભુપૂજા માટે પ્રેરિત કરી રહ્યાં છે. સત્દેવ-ગુરુ-ધર્મમાં શ્રદ્ધાને જ્યારે સમ્યગ્દર્શનનું પ્રથમ સોપાન કહ્યું છે ત્યારે સત્દેવની શ્રદ્ધાને દઢ કરવા, તેમની આજ્ઞામાં રહેવાની આપણી તત્પરતા દર્શાવવા પ્રભુ-પૂજા તે સાધનાનું એક અગત્યનું અંગ બની જાય છે. તે પૂજા યંત્રવત્ ન બની જાય તે માટે તેની યથાર્થ વિધિ અને તેના વ્યવહાર-નિશ્ચય સ્વરૂપની યથાર્થ સમજણ અત્યંત જરૂરી છે, જે આ સ્તવનમાં દેવચંદ્રજી પ્રકાશી રહ્યાં છે.

પ્રભુ-પૂજાની શરૂઆત દ્રવ્યપૂજાથી થાય છે, જે શ્રાવકાચારનું મુખ્ય આવશ્યક છે. તેની વિધિ અર્થ-પરમાર્થ સમજીને કરવાથી તે ભાવપૂજાનું કારણ બને છે તે આપણે સ્તવનની બીજી ગાથામાં જોયું. અનાદિથી બહિર્મુખી થવા ટેવાયેલા આપણા ઉપયોગને સંસારમાંથી પાછા ખેંચી પ્રભુ સાથે જોડવા આ અષ્ટપ્રકારી દ્રવ્યપૂજાનું અવલંબન ઉપકારી છે. વળી, આપણે જોયું કે ભાવપૂજા બે પ્રકારે છે : પ્રશસ્ત અને શુદ્ધ. “સ્વામી ગુણ ઓળખી સ્વામીને જે ભજે” - આ છે પ્રશસ્ત ભાવપૂજા, જે એક ઉત્કૃષ્ટ શુભ ભાવ છે અથવા પ્રભુ પ્રત્યેનો પ્રશસ્ત રાગ છે. અહીં પ્રભુરૂપી બાહ્ય-આલંબન છે તેથી તે વ્યવહાર ભાવપૂજા કહેવાશે, પરંતુ જે પરમાર્થને પ્રેરે તે સમંત

વ્યવહાર કહેવાય. (શ્રી આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્ર ગાથા - ૩૬). આ સમંત વ્યવહારથી હવે પરમાર્થરૂપ ‘શુદ્ધ ભાવપૂજા’, જે દરેક સાધકનું ધ્યેય છે, તે તરફ શ્રી દેવચંદ્રજી આપણને લઈ જાય છે તે અવલોકીએ : દર્શન જ્ઞાનાદિક ગુણ આત્મના રે, પ્રભુ પ્રભુતા લયલીન; શુદ્ધસ્વરૂપી રૂપે તન્મયી રે, તસુ આસ્વાદન પીન.

- પૂજનાં ૪

શબ્દાર્થ : આત્માના (ક્ષાયોપશમિક ભાવે) પ્રગટેલ દર્શન, જ્ઞાન આદિ ગુણો પ્રભુની પ્રભુતામાં લયલીન બનતાં આત્મા પોતાના શુદ્ધ સ્વરૂપમાં તન્મય થાય છે અને તે વડે સ્વાનુભવરસનો આસ્વાદ માણીને આત્મા પુષ્ટ બને છે. (લયલીન = એકાગ્રતાપૂર્વક મગ્ન થવું; પીન = પુષ્ટ બનવું.)

વિશેષાર્થ : સાધક હવે પ્રશસ્ત ભાવપૂજાથી સ્વરૂપમાં તન્મયતારૂપ શુદ્ધ ભાવપૂજા તરફ ડગ માંડે છે. સ્વચ્છંદ નિરોધપણે પ્રભુસેવા - પ્રભુઆજ્ઞામાં એકનિષ્ઠ સાધક ક્ષાયોપશમિક સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન એવા આત્માના ગુણ વડે પ્રથમ સમકિતને વરે છે કારણકે પરમકૃપાળુદેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીએ પત્રાંક-૭૫૧માં ફરમાવ્યું તેમ “આમપુરુષના વચનની પ્રતીતિરૂપ, આજ્ઞાની અપૂર્વ રુચિરૂપ, સ્વચ્છંદ નિરોધપણે આમપુરુષની ભક્તિરૂપ, એ પ્રથમ સમકિત કહ્યું છે.” આ સમકિતના પ્રભાવથી સાધક અંતર્મુખતા તરફ વળે, ક્ષાયિક ભાવો તરફ વળે, તે તેની શુદ્ધ ભાવપૂજા અથવા નિશ્ચય ભાવપૂજા બનતી જાય છે. પ્રશસ્ત ભાવપૂજામાંથી હવે “પ્રભુની પ્રભુતામાં લય પામતો, લીન બનતો” તે કોઈ ધન્ય મળે નિજ-પ્રભુતામાં લીન બને છે અને દેવચંદ્રજીએ પ્રથમ સ્તવનમાં કહ્યું હતું તેમ, “પ્રભુજીને

શ્રી આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્રની ગાથા-૧૨૧માં કહે છે તેમ, “વૃત્તિ વહી નિજભાવમાં, થયો અર્કતા ત્યાંય.” આમ, પ્રભુ આત્મજ્ઞાનની શરૂઆતથી જ અર્કતા હતા, તો હવે પૂર્ણ કૃતકૃત્યતા જ્યાં વર્તતી હોય ત્યાં પરનું કર્તાપણું ક્યાંથી હોય ? અથવા તો પ્રભુ પોતાના શુદ્ધ ચેતનારૂપ સ્વભાવના જ કર્તા, ભોક્તા છે. પ્રભુ જ્યારે સમોવસરણમાં ઉપદેશ આપે છે ત્યારે પણ તેમની વાણી તો અર્કતાભાવે, સહજ, નિર્વિકલ્પપણે તીર્થંકર નામકર્મના ઉદયથી સ્ફૂરે છે. પ્રભુ તો ત્યારે પણ પોતાના સ્વરૂપમાં જ મગ્ન છે. વળી સિદ્ધાંત પણ એમ છે કે એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યનું નિશ્ચયનયથી કંઈ ન કરી શકે. હા, પણ ભક્ત તો એમ જ કહેવાનો કે પ્રભુ, આપ કરુણાના કરનાર છો ! તો આમ દ્રવ્યાનુયોગ નહીં પણ ભક્તિયોગના આધારે ભક્ત પોતાની ભાવદશા પ્રભુમય બનાવી પોતાનું કામ કરી લેશે ! તેથી જ દેવચંદ્રજી મહારાજ પ્રભુને કહે છે કે “આપ અર્કતા” ભલે હો પણ મારી પણ એક વાત સાંભળી લો કે “સેવાથી હુવે રે, સેવક પૂરણ સિદ્ધિ” - તમારું અવલંબન લેનાર તમારો સેવક, તમારી સેવાથી, તમારા આજ્ઞાધીનપણાથી, તમારા સ્વરૂપના નિરંતર અને પ્રગાઢ ચિંતન-મનનથી તમારા જેવી જ પૂર્ણ સિદ્ધિને પામે છે, અને હું પણ પામવાનો છું, એમાં કોઈ શંકાને સ્થાન નથી ! પ્રભુના આશ્રયથી આશ્નવભાવો વિલીન થતા જાય છે, સંવરભાવ પ્રગટ થતો જાય છે, મિથ્યાત્વનો નાશ થઈ સમ્યક્ત્વ પ્રગટે છે, ક્રમશઃ અવિરતિ, પ્રમાદ, કષાયો જાય છે અને છેલ્લે યોગનો પણ નિરોધ કરી તે ભવ્યાત્મા પૂરણ સિદ્ધિને વરે છે. હે પ્રભુ ! આપ અર્કતા હોવાથી આપનું જ્ઞાન, આનંદરૂપી ધન ભલે કોઈને દેતા નથી તેમ છતાં આપનો આશ્રિત નિઃસ્પૃહપણે વહેતા આપના બોધમાંથી જ્ઞાન લૂંટી લૂંટીને ઉપરોક્ત રીતે ‘અક્ષય’ - અવિનાશી અને ‘અક્ષર’ કદી ખરે નહીં તેવી,

ખૂટે નહીં તેવી આત્મગુણોની સંપત્તિરૂપ રિદ્ધિને પામે છે. દેવચંદ્રજી જાણે કહેતાં હોય કે પ્રભુ, આપની સાથે ભલે મારે કારણ-કાર્ય સંબંધ ન હોય પણ નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધ તો છે ને ? બસ, હું એનાથી મારું કામ કરી લઈ આપના જેવી પૂર્ણ વીતરાગીદશા, જે મારું ધ્યેય છે, તેને સિદ્ધ કરી લઈશ. જુઓ, પ્રભુમાં વિશ્વાસ કરી દેવચંદ્રજીએ પોતામાં કેવો આત્મવિશ્વાસ જગાડ્યો છે !

હવે અંતિમ ગાથામાં પ્રભુની પ્રશસ્ત ભાવપૂજાથી શુદ્ધ ભાવપૂજારૂપ કેવું ઉત્તમ ફળ મળે છે તેનું વર્ણન કરી સ્તવનની પૂર્ણાહુતિ કરે છે :
જિનવર પૂજા રે તે નિજ પૂજના રે, પ્રગટે અન્વય શક્તિ;
પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે, દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ.

- પૂજનાં ૭

શબ્દાર્થ : જિનવરની પૂજા તે જ ખરેખર નિજ આત્મતત્ત્વની પૂજા છે, જેના થકી સાધકની અન્વય શક્તિ-સહજ સ્વાભાવિક આત્મશક્તિ પ્રગટે છે. તેથી સાધક દેવોમાં પણ ચંદ્ર સમાન એવા પરમ પદને વ્યક્ત કરી પરમાનંદનો વિલાસ અનુભવે છે. (અન્વય શક્તિ = વસ્તુની સ્વભાવગત નિજશક્તિ, ઉપાદાન શક્તિ; વ્યક્તિ = વ્યક્ત કરે છે.)

વિશેષાર્થ : દ્રવ્યપૂજાને જેમ ભાવપૂજાનું કારણ કહ્યું હતું તેમ હવે જિનવર પૂજારૂપી પ્રશસ્ત ભાવપૂજા તે નિજાત્મ પૂજનારૂપી સર્વોચ્ચ શુદ્ધ ભાવપૂજામાં પલટાય છે. તેથી કારણમાં કાર્યનો ઉપચાર કરી કહ્યું કે “જિનવર પૂજા રે તે નિજ પૂજના રે.” અને બને છે પણ તેવું જ કે જેમ જેમ સાધક જિનેશ્વરની પૂજામાં લયલીન બને છે તેમ તેમ બાહ્યાલંબનો ગૌણ કરી, તેના ભાવો ગુણપ્રત્યયી બની પ્રભુના અંતરમાં ઝાંકે છે અને પ્રભુના ગુણોના દર્શનમાં લીન બનતા તે ગુણોના ચિંતન, મનન અને ભાવન કરતાં કરતાં ધીમે ધીમે પોતામાં જ તેવા ગુણોનું ભાવભાસન

આત્માની અધિકરણ શક્તિ (૪૨)

વલભજી હીરજી 'કેવલ'

જ્ઞાનભાવમય આત્મા છે. તે પોતે જ પોતાના જ્ઞાનાદિ ભાવોને આધાર છે. તે કાળે પરિણમતા નિર્મળ ભાવો આત્માના આધારે પરિણમે છે. આત્મા જ પોતાની અધિકરણ શક્તિથી પોતાના ભાવોનો આધાર થાય છે. આત્માના જ્ઞાનમાં, શ્રદ્ધામાં, આનંદમાં એમ સર્વે ગુણોમાં પોતપોતાનું કાર્ય થાય છે, તેમ આત્માની અધિકરણ શક્તિનું કાર્ય એવું છે કે જે-જે પર્યાયો થાય તેના આધારરૂપ પોતે વર્તે છે. જેમ કાર્યનો કર્તા કે સાધન જુદાં નથી હોતા તેમ તેનો આધાર પણ જુદો હોતો નથી. અસંખ્યપ્રદેશી આત્મા અનંતગુણોના નિર્મળભાવોનો આધાર છે. આધારને આધેય જુદા નથી. આવા નિર્ણયથી અંતર્મુખતા થાય છે ને પોતાના આધારે નિર્મળભાવ પ્રગટે છે.

શરીર અને રાગથી પાર આત્માને પ્રતીતમાં લેતાં વિકલ્પ કે વાણીના આધાર વગર જ સ્વાશ્રયે નિર્મળ પરિણમન પ્રગટે છે. આવી સામર્થ્યવાળી અધિકરણ શક્તિ છે. અનંત ગુણોની પોતાની અધિકરણ શક્તિ જ પોતપોતાની નિર્મળ પર્યાયના આધાર થાય છે. અભેદપણે આખો આત્મા જ આધાર છે. શ્રદ્ધા ગુણવાળા આત્મામાં જ એવી અધિકરણ શક્તિ છે કે સમ્યગ્દર્શન પર્યાયનો આધાર થાય. આત્માનો સમ્યગ્દર્શનભાવ આત્માના આધારે છે. એ જ રીતે જ્ઞાનનો આધાર આત્મા છે. ચારિત્ર્યસ્વભાવથી ભરેલો જે આત્મા તે જ પોતાના ચારિત્રભાવનો આધાર છે. મારા જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર વગેરે નિર્મળભાવોમાં મારો આત્મા જ વર્તે છે એટલે તે જ આધાર છે. આત્માનો ધર્મ આત્માના જ આધારે થાય છે. જડના ધર્મો જડના આધારે છે.

આત્મા પરમ સત્ય છે. તેને અનુભવવા માટે પુરુષાર્થની જાગૃતિ કરવા આત્મા જ તેનું અધિકરણ છે, ઈન્દ્રિયો વગેરે કાંઈ જ્ઞાનનું ખરું અધિકરણ નથી. એ જ રીતે આનંદનો આધાર આત્મા છે. સ્વાધીન સત્તાવાળા આત્મામાં જ પોતાની પર્યાયનું અધિકરણ

થવાની તાકાત છે. આત્મા એવો શુદ્ધ આધાર છે કે તેના આધારે શુદ્ધતાનું ઘડતર થાય છે. આત્મા દેહનું અધિકરણ, ને દેહ આત્માનું અધિકરણ એમ નથી. કેવળજ્ઞાનનું અધિકરણ વજ્જશરીર નથી. કેવળજ્ઞાનનો આધાર આત્મા જ છે. જડ તે જડના આધારે, આત્મા આત્માના આધારે. સ્વભાવમાં નિર્મળતાનો આધાર થવાની તાકાત છે. આવા નિજાત્માને જાણવો, માનવો, અનુભવવો તે મોક્ષમાર્ગ છે. ધર્મનો આધાર રાગ નથી પણ પોતાનો જ્ઞાનસ્વભાવી આત્મા જ ધર્મનો આધાર છે. જ્ઞાનીને જિનપૂજા-ભક્તિ-તીર્થયાત્રા વગેરેનો ભાવ આવે છે તેને તે શુભભાવ સમજે છે, પણ તે રાગના આધારે ધર્મ માનતા નથી. બંનેને ભિન્ન જાણે છે. આનું ભેદજ્ઞાન થતાં તેને શુદ્ધ આત્માના આધારે શુદ્ધભાવો જ થાય છે, ને અલ્પકાળે કેવળજ્ઞાન પ્રગટે છે.

• • •

સામાયિક વ્રત - ૬

(પાના નં. ૩૧ પરથી ચાલુ...)

દરમ્યાન ઘણી ઉચ્ચ ડીગ્રીઓ ધરાવતાં યુવાનો, યુવતીઓ ઉપાશ્રયમાં આવે ત્યારે સામાયિક લેતાં કે પાળતાં આવડતી ન હોય, જેથી બાજુમાં બેઠેલાં મોટી ઉંમરની વ્યક્તિને સામાયિક પરચૂખાવાની વિનંતી કરે ત્યારે વિચાર આવે કે જે મા-બાપ લાખો રૂપિયા ખર્ચીને પોતાના સંતાનોને બે-ચાર ડીગ્રીઓ અપાવીને બહુ ગર્વ અનુભવતાં હોય તે શું માત્ર સામાયિકના આઠ પાઠ ન શીખવાડી શકે ? જૈન ધર્મના મૂળ પાયારૂપ વ્રત એવું સામાયિકવ્રત તો દરેક વ્યક્તિએ શીખવું જ જોઈએ. વેકેશન દરમ્યાન બાળકોને પાઠશાળામાં મોકલવા જોઈએ અથવા ૮-૧૦ દિવસની શિબિરો યોજાતી હોય ત્યાં લઈ જવા જોઈએ તો આ પાઠ શીખવા સાથે ઘણા સુસંસ્કારોનું સિંચન તેમના જીવનમાં થાય.

• • •

અસાધ્ય રોગમાં શ્રીમદ્ની આત્મિક સ્વસ્થતા

મહેન્દ્રભાઈ કે. ખંધાર

વિક્રમ સંવત ૧૯૫૬ના પોષ માસ (ઈ.સ. ૧૯૦૦ના જાન્યુઆરી)થી પરમકૃપાળુદેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીની તબિયત બગડી. તે સમયે અસાધ્ય ગણાતો સંગ્રહણી (ઝાડાથી તીવ્ર મરડો અને મરડાથી અતિ તીવ્ર સંગ્રહણી) રોગ થયેલ. ગમે તેટલા ઉપચાર, ગમે તેવી ડો. પ્રાણજીવનદાસ મહેતાની તબીબી સારવાર, ગમે તેટલી કુટુંબીજનોની સેવા-સુશ્રૂષા અને ગમે તેટલી મુમુક્ષુઓની વૈયાવચ્ચ-પ્રાર્થના-દુવા છતાં તેમની તબિયત કાંઈ સુધરી નહીં અને વધુને વધુ બગડતી ગઈ. પ્રમાણમાં ટૂંકી એવી આશરે ૧૫ માસની (૪૬૪ દિવસ) માંદગી પછી, કૃપાળુ દેવનું આયુષ્યકર્મ પૂરું થતાં વિ.સં. ૧૯૫૭ના ચૈત્ર વદ પાંચમ (ઈ.સ. ૧૯૦૧ની ૮ એપ્રિલ) રાજકોટમાં તેમનો દેહવિલય થયો, આશરે ૩૩.૫ વર્ષની અસાધારણ નાની ઉંમરે. ઇતિહાસમાં ઘણા મહાપુરુષોએ આવી નાની ઉંમરે વિદાય લીધી છે, જેમ કે સ્વામી વિવેકાનંદ, વીરચંદ્ર રાઘવજી ગાંધી, આદિ શંકરાચાર્ય વગેરે.

શરીર અસ્વસ્થ છતાં જેનો સ્વરૂપસ્થ દિવ્ય આત્મા પૂર્ણ સ્વસ્થ હતો એવા શ્રીમદ્જી તો સર્વસંગ-પરિત્યાગને જ ઝંખતા હતા. દેવુબાના માતૃમોહને લીધે દ્રવ્યથી તેમ ન થઈ શક્યું છતાં ભાવથી તો તેઓ એ દશામાં જ ઝુલતા હતા.

પ્રથમ તો સામાન્ય અશક્તિ જણાતી, પણ પછી નિદાન થયું તેમ મુખ્ય બીમારી સંગ્રહણી રોગની અને તજજન્ય ક્ષીણતાની હતી. લગભગ ૧૫ માસની (વિ.સં. પોષ સુદ ૧, ૧૯૫૬ થી ચૈત્ર વદ ૫, ૧૯૫૭ એટલે કે તા. ૧-૧-૧૯૦૦ થી ૮-૪-૧૯૦૧)* આ માંદગીમાં કૃપાળુદેવ હવાફેર અને

સ્વાસ્થ્ય સુધારણા માટે ૧૦ સ્થળોએ ગયા. દરેક સ્થળે ૮ થી ૮૫ દિવસો રહ્યા અને ૧ થી ૨૧ પત્રો મુમુક્ષુઓને લખ્યા. ચાલો, આપણે સંક્ષેપમાં આ સ્થળો, પત્રો અને તેમની ભાવદશા જોઈએ.

(૧) ધરમપુર : વિ.સં. ૧૯૫૬ના ફાગણ-ચૈત્ર માસમાં પરમકૃપાળુદેવ હવાફેર અને નિવૃત્તિ અર્થે ધરમપુર પધાર્યા. અહીં લગભગ સવા માસ (ફાગણ વદ ૭ થી ચૈત્ર વદ ૧૩, ૧૯૫૬) રણછોડદાસભાઈ ધારશીભાઈ મોદીને ત્યાં રહ્યા અને ૮ પત્રો લખ્યા (૯૦૯-૯૧૬) તેમાં પાંચ મુનિશ્રી લલ્લુજી (પ્રભુશ્રી), બે અંબાલાલભાઈ અને એક વનમાળીભાઈ પર લખ્યા. અત્રે ધરમપુરમાં સ્થિતિ કરતા પણ શ્રીમદ્ આત્માના સ્વભાવરૂપ ‘ધર્મ’ પુરમાં જ સ્થિતિ કરી રહ્યાં હતા. શરીરની આરોગ્ય સુધારણાની ચિકિત્સા સાથે આત્માની આરોગ્ય સ્થિતિની ચિકિત્સા-સ્વાધ્યાય, ધ્યાન ચાલુ જ રાખી રહ્યા હતા તે તેમના ધરમપુરથી લખાયેલા પત્રો પરથી જણાય છે : સમયસાર, ગોમ્મટસાર, કર્મગ્રંથ, પદ્મનંદિ પંચવિંશતિ, અષ્ટપ્રાભૂત આદિનો ઉલ્લેખ તથા ધન્ય તે મુનિવરા અને સમભાવ, બાહ્ય અને અંતર સમાધિયોગ વર્તે છે (૯૦૯-૯૧૨), સંસારી જીવોની શાતા પણ અંતરદાહરૂપ આકુળતા જ છે, શુભાશુભ પરિણામની ધારાથી ઉપજતી શાતા-અશાતા અને શુભાશુભ ધારા પ્રત્યે ઉદાસીનતા, પરમ ઉપશમ જ સર્વોત્કૃષ્ટ ઔષધ, તેની અનુપમ વિધિની પાંચ કલમો અને તેનું સત્સાધન દેવ-ગુરુ-ધર્મ-શાસ્ત્રની ઉપાસના (૯૧૩), આત્મ સ્વભાવભૂત દાનાદિ પંચલબ્ધિનો અદ્ભુત પરમાર્થ (૯૧૫), મુનિઓને ચાતુર્માસ બાબતે નિવૃત્તિ અને

★ મોટાભાગની તિથિ - તારીખો પ્રમાણભૂત સંદર્ભોમાંથી લીધી છે. છતાં કેટલીક સમજણપૂર્વકના અનુમાનથી છે.

પ્રવાસ (સંસાર પરિભ્રમણ) પૂરો (મોક્ષ) કરવાનો હતો. ત્યાં વચ્ચે સહરાનું રણ (બાકીનો ૧ ભવ) સંપ્રાપ્ત થયું. માથે ઘણો બોજો (તીવ્ર અશાતા વેદનીય કર્મોનો) રહ્યો હતો તે આત્મવીર્યે (પરમ ઉપશમ દશા) કરી જેમ અલ્પકાળે વેદી લેવાય તેમ પ્રઘટના કરતા (યોજના કરતા છતે) પગે (આયુકર્મે) નિકાચિત ઉદયમાન (અનિવાર્ય) થાક (આયુકર્મની અલ્પતા) ગ્રહણ કર્યો. પત્રાંક-૮૫૧માં ગદ્યરૂપે પ.કૃ.દેવે જે પોતાની આત્મદશા અને કર્મોદય વર્ણવ્યા છે એ વાંચતાં એમનું પદ્યરૂપે સ્વવૃત્તાંત સહેજે યાદ આવે (ધન્ય રે દિવસ આ અહો... કડી-૪, હાથનોંધ-૧, પૃ. ૮૦૧). જે સ્વરૂપ (સહજાત્મ-સ્વરૂપ) છે તે અન્યથા (તીવ્ર અશાતામાં પણ ચલિત-વૈભાવિક) થતું નથી એ જ અદ્ભુત આશ્ચર્ય છે, અવ્યાબાધ સ્થિરતા છે (૮૫૧). (સાયું) જ્ઞાન તે કે જે હર્ષ શોક સમયે હાજર થાય અથવા ન થવા દે તે ન્યાયે પ.કૃ.દેવ લખે છે કે વેદનીય તથારૂપ (અશાતા) ઉદયમાનપણે (નિકાચિત, અનિવાર્ય) વેદવામાં હર્ષ શોક શો ? (૮૫૩). પત્રાંક-૮૫૪ તો પ.કૃ.દેવે આપેલ દિવ્ય અંતિમ સંદેશ છે, દેહવિલય થવા પૂર્વે ૧૨ દિવસે (ચૈત્ર સુદ ૯ ૧૮૫૭, તા. ૨૮-૩-૧૯૦૧). મૂળ શુદ્ધ આત્મપદરૂપ પરમાર્થમાર્ગ સયોગી જિનપદ (દેહધારી અરિહંત)ના દૃષ્ટાંત - નમૂનારૂપે પ્રકાશ્યો. ૧૪ કડીનો અંતિમ સંદેશ સંપૂર્ણ મોક્ષમાર્ગ છે. મુમુક્ષુઓને ભવસાગરમાં દીવાદાંડીની જેમ પથદર્શક છે. અનંત સુખસ્વરૂપ આત્મપદ અગમ્ય છે, તે સયોગી જિનસ્વરૂપ સમાન છે. કારણકે જિનપદ અને નિજપદ પરમાર્થ સ્વભાવે મૂળમાં સમાન છે. તે જિનસ્વરૂપ જિનવાણીમાં યથાતથ્ય કહેલ છે છતાં તે પણ દુર્ગમ્ય છે, તેથી અવલંબન શ્રી સદ્ગુરુ છે. તે માટેના સત્સાધનો : અતિશય ભક્તિ સાથે જિન ઉપાસના, મુનિસમાગમની પ્રચૂર પ્રીતિ, યથાર્થ

સંયમ, ગુણપ્રમોદ, અંતર્મુખતા અને ગુરુગમ સહિત વીતરાગ અનુશાસન છે. તે પછી કડી ૮-૧૧માં ચાર પ્રકારના સાધક (અપાત્ર, જઘન્ય, મધ્યમ, ઉત્તમ) અને આત્માની સિદ્ધિ (કડી ૧૨) પ્રકાશે છે. આમ, સાધ્ય-સાધન-સાધક-સિદ્ધિના તર્કસિદ્ધ પ્રકાશ-માર્ગદર્શન પછી સંસાર અને મોક્ષનું પરમ રહસ્ય (કડી ૧૩) પ્રકાશીને અંતિમ કડી ૧૪માં પ્રશાંતવાહિતારૂપ અસંગઅનુષ્ઠાન (પરમશાંતિરૂપ અનંત સુધામય સુખધામ) દર્શાવે છે.

રાજકોટમાં શારીરિક અનારોગ્ય સ્થિતિ ઉત્તરોત્તર બગડતી ગઈ અને અશક્તિ વધતી ગઈ. વ્યવહારસંબંધી સ્વજનો અને પરમાર્થસંબંધી મુમુક્ષુજનો ખડે પગે સેવા-સુશ્રૂષામાં રાતદિવસ હાજર હોવા છતાં શરીરપ્રકૃતિની ક્ષીણતા દિન-પ્રતિદિન વધતી ચાલી. તીવ્ર અશાતાનો ઉદય અને શારીરિક અસ્વસ્થતામાં પણ મહાજ્ઞાની શ્રીમદ્જીના દિવ્ય આત્માની તો અવ્યાબાધ સ્થિરતા જ હતી (૮૫૧). શરીરની અત્યંત અસ્વસ્થ સ્થિતિમાં પણ આત્મસ્વસ્થ સ્વરૂપસ્થ પ.કૃ.દેવની આત્મભાવના અનુપમ હતી. તેમણે લખ્યું કે જ્ઞાનીઓનો સનાતન સન્માર્ગ જયવંત વર્તો (૮૫૨). અનંત શાંતમૂર્તિ ૮મા તીર્થકર ચંદ્રપ્રભસ્વામીને અભેદભાવે (આગળ આપણે જોયું તેમ શ્રીમદ્જી પોતામાં અને વીતરાગમાં કોઈ ભેદ જોતા ન હતા) નમોનમ: લખે છે (૮૫૩). શાંતમૂર્તિ શ્રીમદ્ને ગમે તેવા અશાતાના કે અન્ય ઉદયમાં નથી હર્ષ-નથી શોક, કેવળ અલૌકિક અનુપમ પરમ સમતા જ છે, મોહ-ક્ષોભ રહિત આત્મપરિણામરૂપ સમભાવ છે અને શુદ્ધ આત્મચારિત્રદશા છે. મુમુક્ષુજનો અને સ્વજનો શ્રીમદ્જીની શારીરિક સ્થિતિથી વારંવાર ગભરાઈ જઈ ક્ષોભ પામી ચિંતામગ્ન રહેતા પણ નિરંતર આત્માનંદમાં રહેતા શ્રીમદ્ તો અક્ષોભ જ હતા. ‘જીવિત કે મરણે નહીં ન્યૂનાધિકતા’ અને ‘મરણયોગ નહીં ક્ષોભ’ રૂપ

રામનવમીના પાંચ સંદેશ

અગમ

જીવનના અનેક પાસા હોય છે ને દરેક પાસે વ્યક્તિનું અલગ-અલગ વ્યક્તિત્વ ઝળકી ઉઠતું હોય છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો દરેક પાસામાં વ્યક્તિ એક નવો જન્મ લેતી હોય છે. રામનવમીના શુભ અવસરે આપણે શ્રીરામના પાંચ જન્મોને નજીકથી જોઈએ અને એમના સંદેશને માણવા પ્રયત્ન કરીએ.

(૧) પુત્ર : કેકેયીના વચનથી

ચિંતિત બનેલા દશરથ રાજા જ્યારે શ્રીરામના કક્ષમાં આવે છે, ત્યારે શ્રીરામ તરત જ ઊભા થઈ જાય છે. પિતાજી સન્મુખ જાય છે. તેમનો હાથ પકડીને તેમને સન્માનપૂર્વક આસન સુધી લાવે છે. બેસવા માટે વિનંતી કરે છે અને તેમના ચરણોમાં પ્રણામ કરે છે.

એક મિનિટ, આપણે જરા સેલ્ફ એક્ઝામિનેશન કરીશું? ઘરમાં મમ્મી-પપ્પા ઊભા હોય, તો આપણે બેઠા હોઈએ કે ઊભા હોઈએ? એ કદાચ નીચે બેઠાં હોય, તો આપણે નીચે જ હોઈએ કે સોફા ઉપર પણ હોઈ શકીએ? શ્રીરામ એમના માતા-પિતાને રોજ પ્રણામ કરતાં હતાં. આપણે મમ્મી-પપ્પાને છેલ્લા-લેટેસ્ટ પ્રણામ ક્યારે કર્યા?

વેલ, રાજા દશરથ પોતે આપેલા ‘વચન’ની અને ભરત માટે રાજગાદીની વાત કરે છે. ખૂબ સંકોચ સાથે દશરથ રાજા તૂટક તૂટક શબ્દોમાં પ્રશ્ન કરે છે, ‘બેટા, જ્યેષ્ઠ પુત્ર તો તું છે, રાજગાદી પર તારો અધિકાર છે. શું હું ભરતને રાજગાદી આપી શકું?’

આપણા ભીતરમાં શ્રીરામનો જન્મ થાય એ જ રામનવમીની સાચી ઉજવણી છે.

શ્રીરામના આદર્શોને અપનાવીએ એ જ એમની સાચી પૂજા છે.

ઘરના ભગવાનને નારાજ કરીને મારી પાસે આવશો, તો હું રાજી નહીં થાઉં.
- શ્રીરામ

આ શબ્દો પૂરા થાય, એની પહેલા શ્રીરામની આંખોમાંથી આંસુઓ વહેવા લાગે છે. રાજા દશરથ કોઈ ગેરસમજ કરે એ પહેલા શ્રીરામ કહે છે, ‘પિતાજી ! જ્યારે હું પોતે જ આપનો છું ત્યારે આપે આવો પ્રશ્ન કેમ કરવો પડે? ભરતને તો શું? અયોધ્યાના કોઈ સામાન્યમાં સામાન્ય નાગરિકને ય આપ રાજગાદી આપવા ઈચ્છો, તો એમાં મારો ના પાડવાનો પણ અધિકાર નથી અને હા પાડવાનો પણ અધિકાર નથી. હું તો માત્ર આપનો સેવક છું. સેવકનો અધિકાર માત્ર આદેશપાલન કરવાનો હોય, એથી વધુ કશું જ નહીં. છતાં મારી જ આજ્ઞાકિતતાની કોઈ ખામી રહી ગઈ હશે, જેથી આપને મારી રજા લેવાની જરૂર પડી. આ જ દુઃખ મારા હૃદયને પીડી રહ્યું છે.’

પ્લીઝ કમ બેક, જે મમ્મી-પપ્પાએ આપણને જન્મ આપ્યો, કેટકેટલા કષ્ટો વેઠીને આપણને ઉછેર્યા, ભણાવ્યા-ગણાવ્યા, આપણા ખાતર કેટકેટલા ખર્ચા કર્યા. એ મમ્મી-પપ્પાને પોતાની મિલકતના ભાગ પાડવા માટે કે કોઈ પણ પ્રકારનો ખર્ચ કરવા માટે આપણને પૂછવાની જરૂર ખરી? ને મમ્મી-પપ્પા પૂછે તો એ આપણા માટે શરમની વાત નહીં? ને એમાં પાછો આપણે વિરોધ નોંધાવીએ, તો આપણી કઈ કેટેગરી?

શ્રીરામ કહે છે - હું મંદિરનો ભગવાન છું, તો તમારા ઘરે રહેલા તમારા મમ્મી-પપ્પા એ ઘરના

બાળ વિભાગ

સંકલન : મિતેશભાઈ એ. શાહ

શિક્ષક અને વાલી

બાળકોના એક આદર્શ શિક્ષક તરીકે મોટી નામના મેળવનાર ગિજુભાઈ બધેકા બાળકોના શિક્ષક માત્ર નહોતા, તેઓ બાળકોના એક સાચા વાલી પણ હતા.

પોતાના બાળક પ્રત્યે કોઈ માતાપિતા કે વાલી જેવો પ્રેમ દાખવે એવો જ પ્રેમ ગિજુભાઈ બધેકા બાળકો પ્રત્યે દાખવતા.

એક દિવસની વાત છે. ગિજુભાઈ વર્ગમાં બાળકોને ભણાવી રહ્યા હતા.

દરેક વિદ્યાર્થીના હાથમાં પાઠ્યપુસ્તક હતું અને દરેક વિદ્યાર્થીની નજર એ પાઠ્યપુસ્તક વાંચવામાં જ હતી.

ગિજુભાઈએ જોયું કે બાળકો પાઠ્યપુસ્તક વાંચવામાં તલ્લીન છે !

તેમને આ જોઈ મનમાં ખૂબ આનંદ થયો.

તેમણે ફરીવાર નજર કરી તો છેક છેલ્લી હારમાં બેઠેલો એક વિદ્યાર્થી તેની પાસે બેઠેલા એક બીજા વિદ્યાર્થીના પાઠ્યપુસ્તકમાં નજર ફેરવી રહ્યો હતો.

આ જોઈ ગિજુભાઈએ પેલા વિદ્યાર્થીને ઊભો કર્યો. ગિજુભાઈએ જરા કરડાઈથી પેલા વિદ્યાર્થીને ઊભા થવાનું કહ્યું હોવાથી તે થરથરતો ઊભો હતો.

ગિજુભાઈએ તેને પૂછ્યું, “તારી પાસે પાઠ્યપુસ્તક નથી ? હજી તે ખરીદ્યું નથી ? બીજાના પુસ્તકમાં શા માટે જુએ છે ?”

આવા ઉપરાઉપરી પ્રશ્નોથી પેલો વિદ્યાર્થી બિચારો એવો ગભરાઈ ગયો કે તે ધ્રુજતા અવાજે માત્ર આટલું જ બોલી શક્યો, “અમે પુસ્તક ખરીદી

શકીએ એમ નથી.”

ગિજુભાઈએ પછી તેને બેસી જવા કહ્યું. શાળાનો સમય પૂરો થયો.

ગિજુભાઈ ઘેર આવ્યા, પણ તેમના મનને સતત એક પ્રશ્ન ડંખી રહ્યો હતો : ‘મેં તેને ઊભો કર્યો, કારણ કે તેની પાસે પાઠ્યપુસ્તક નહોતું. પણ શા માટે નહોતું ? તેના માતાપિતા એ ખરીદી શકે તેવી સ્થિતિ ધરાવતાં નથી એટલે જ ને !’

અને પછી આ પ્રશ્ન પણ થયો : ‘હું શું તેનો શિક્ષક જ છું ? તેનો હું વાલી નથી શું ?’

બીજે દિવસે ગિજુભાઈએ પેલા વિદ્યાર્થીને પોતાની પાસે બોલાવ્યો અને તેના હાથમાં થોડા પૈસા મૂકીને બોલ્યા, “હવે તું પાઠ્યપુસ્તક ખરીદી લેજે.”

વિદ્યાર્થી જરા ગળગળો થયો અને બોલ્યો, “તમે મારા શિક્ષક છો, કંઈ મારા વાલી નથી કે આમ મને પાઠ્યપુસ્તક ખરીદવા પૈસા આપી રહ્યા છો !”

ગિજુભાઈ બોલ્યા, “બેટા, આજ સુધી હું પણ એ જ ભ્રમમાં હતો કે હું તારો શિક્ષક જ છું; પણ આજે મારો એ ભ્રમ હવે દૂર થયો છે અને હું સમજી શક્યો છું કે હું તારો શિક્ષક જ નહિ, વાલી પણ છું.” બધા શિક્ષકોએ વહેલુંમોડું પણ આ સમજવું જ પડશે.

પ્રભુદર્શન

સ્વામી શરણાનંદજી માનવ સેવા સંઘના સંસ્થાપક હતા.

તેઓ પ્રજ્ઞાયક્ષુ હતા.

ચર્મચક્ષુઓ તેમને નહોતાં, પણ આંતરચક્ષુઓ

એવાં તેજસ્વી હતાં કે શાસ્ત્રોના ગૂઢાર્થો પણ તેઓ સ્પષ્ટપણે જોઈ શકે - સમજી શકે !

તેમની પ્રભુભક્તિ પણ અજોડ !

તેઓ પોતાના શિષ્યોને ઘણીવાર કહેતા કે, “તમે બધાં ભૌતિક સુખો છોડજો, પણ એક પ્રભુભક્તિ કદી ન છોડતા ! આપણા જીવનમાં પ્રભુભક્તિ જ એક સાચું સુખ છે, તેનો તમે કદી ત્યાગ કરતા નહિ.”

આવા તેઓ પ્રભુભક્ત હતા.

એકવાર પોતાના શિષ્યો સાથે તેઓ વૃંદાવનની યાત્રાએ ગયા.

વૃંદાવનમાં બાંકે બિહારીનું મંદિર ખૂબ પ્રખ્યાત છે અને એનાં દર્શન વિના વૃંદાવનની યાત્રા અધૂરી ગણાય છે.

આથી સ્વામીજીએ પોતાના શિષ્યોને એક દિવસ પોતાની પાસે બોલાવ્યા અને કહ્યું, “આપણે વૃંદાવનની યાત્રાએ આવ્યા છીએ અને જો બાંકે બિહારીના મંદિરનાં દર્શન કર્યા વિના પાછા જઈએ તો આ યાત્રાનો કશો અર્થ રહે નહિ !”

આ સાંભળી એક શિષ્ય બોલી ઊઠ્યો, “તો આપનો વિચાર બાંકે બિહારીના મંદિરે દર્શન કરવા જવાનો છે, ખરું ને ?”

“હા, મારો એ જ વિચાર છે !”

“તો ચાલો, અત્યારે જ આપણે મંદિરમાં દર્શન કરવા જઈએ.”

સ્વામીજીને લઈને શિષ્યો બાંકે બિહારીના મંદિરે પહોંચ્યા.

મંદિરમાં દર્શનાર્થીઓની મોટી ભીડ જામી હતી.

શિષ્યો સ્વામીજીનો હાથ પકડીને મંદિરમાં પ્રવેશવાના પ્રયાસો કરી રહ્યા હતા.

એવામાં કોઈ યુવાન સ્વામીજી પાસે આવ્યો અને મશ્કરીના સ્વરે બોલવા લાગ્યો, “સ્વામીજી !

મંદિરમાં રહેલી પ્રભુની મૂર્તિને તમે તો જોઈ શકવાના નથી, પછી દર્શન કરવાનો આટલો બધો ધખારો શા માટે રાખો છો ”

આ સાંભળી સ્વામીજીએ એ યુવાનને પોતાની પાસે આવવા સંકેત કર્યો. યુવાન સ્વામીજી પાસે આવી ઊભો.

સ્વામીજીએ એ યુવાનના ખભા પર પ્રેમથી હાથ મૂક્યો અને પછી તેને કહ્યું, “ભાઈ, તારી એ વાત સાચી છે કે હું કંઈ પ્રભુની મૂર્તિને જોઈ શકવાનો નથી, કારણકે હું અંધ છું. પણ આટલી જ સાચી વાત એ પણ છે કે ભલે હું પ્રભુને ન જોઈ શકું પણ પ્રભુ તો મને જોઈ શકશે ને ? અને તેથી પ્રભુને પણ એમ જરૂર થશે કે મારે દ્વારે કોઈ અંધ મારા દર્શન આવ્યો છે ! બસ, આથી વિશેષ મારે બીજું શું જોઈએ ?”

સમયપાલનનો આગ્રહી

અમેરિકાના પ્રમુખ જ્યોર્જ વોશિંગ્ટન સમયપાલનના ચૂસ્ત હિમાયતી હતા. સમયપાલન દરેક માનવી માટે માત્ર જરૂરી નહિ, બલકે અનિવાર્ય છે એમ તેઓ માનતા હતા. સમયપાલન વિના વ્યક્તિનો વિકાસ થઈ શકે નહિ, એમ તેઓ વારંવાર પોતાના હાથ નીચેના કર્મચારીઓને કહેતા આવ્યા હતા.

સમયપાલન એ તેમના જીવનનું જાણે એક અંગ બની ગયું હતું.

એકવાર તેમણે અમેરિકન કોંગ્રેસના નવા ચૂંટાયેલા સભ્યોને પોતાને ઘેર ભોજન માટે આમંત્રણ આપ્યું.

બધા સભ્યોને બપોરના બે વાગ્યે આવી જવાનું સૂચવાયું હતું.

બે વાગ્યાના ટકોરા થયા કે જ્યોર્જ વોશિંગ્ટન જમવાના ટેબલ પર બેસી ગયા.

આમંત્રિત સભ્યો આવ્યા નહોતા, છતાં તેમણે (અનુસંધાન પાના નં. ૧૯ પર...)

સમાજ-સંસ્થા દર્શન

સંસ્થાના આગામી કાર્યક્રમોની રૂપરેખા

તારીખ	તિથિ	વાર	વિગત
૨૪-૪-૨૦૧૯	ચૈત્ર વદ પાંચમ	બુધવાર	પરમકૃપાળુદેવનો સમાધિદિન
૧૪-૫-૨૦૧૯	વૈશાખ સુદ દશમ	મંગળવાર	સંસ્થા સ્થાપનાદિન તથા પ્રભુ મહાવીર કેવળજ્ઞાન કલ્યાણક દિન
૪-૭-૨૦૧૯	અષાઢ સુદ બીજ	ગુરુવાર	શ્રી જિનમંદિરમાં નૂતન ધ્વજા પરિવર્તન
૧૪-૭-૨૦૧૯ થી ૧૬-૭-૨૦૧૯	અષાઢ સુદ પૂનમ	રવિવાર થી મંગળવાર	ગુરુપૂર્ણિમા શિબિર
૨૬-૮-૨૦૧૯ થી ૨-૯-૨૦૧૯	શ્રાવણ વદ - ૧૧થી ભાદરવા સુદ - ૪	સોમવાર થી સોમવાર	શ્રી પર્યુષણ મહાપર્વ
૩-૯-૨૦૧૯ થી ૧૨-૯-૨૦૧૯	ભાદરવા સુદ-પાંચમથી ભાદરવા સુદ ચૌદશ	મંગળવારથી ગુરુવાર	શ્રી દશલક્ષણ પર્વ
૧૪-૧૦-૨૦૧૯	આસો વદ એકમ	સોમવાર	શ્રી આત્મસિદ્ધિ રચનાદિન તથા લઘુરાજ સ્વામીની જન્મતિથિ
૨૬-૧૦-૨૦૧૯ થી ૨૯-૧૦-૨૦૧૯	આસો વદ તેરસથી કાર્તિક સુદ એકમ	શનિવારથી મંગળવાર	દીપાવલી આરાધના શિબિર
૧-૧૧-૨૦૧૯	કાર્તિક સુદ પાંચમ	શુક્રવાર	શ્રી જ્ઞાનપંચમી
૧૨-૧૧-૨૦૧૯	કાર્તિક સુદ પૂનમ	મંગળવાર	પરમકૃપાળુદેવની જન્મજયંતિ (દેવદિવાળી)
૧-૧૨-૨૦૧૯ થી ૩-૧૨-૨૦૧૯		રવિવારથી મંગળવાર	પૂજ્યશ્રીના જન્મદિન નિમિત્તે આધ્યાત્મિક શિબિર

સંસ્થા દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ માટે રાહતદરે ફૂલસ્કેપ ચોપડાઓનું વિતરણ

વિદ્યાર્થીઓને શૈક્ષણિક સ્તરે સહાયભૂત થવાની ભાવનાથી દર વર્ષે સંસ્થા દ્વારા રાહતદરે ફૂલસ્કેપ ચોપડાઓનું વિતરણ કરવામાં આવે છે. આ વર્ષે તા. ૧-૫-૨૦૧૯ થી ચોપડાઓનું વિતરણ કરવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ માટે એક નંગ ચોપડાની કિંમત રૂા. ૨૦/- રહેશે. વિદ્યાર્થીઓએ માર્કશીટની ઝેરોક્ષ બતાવીને સંસ્થાના કાર્યાલયમાંથી ચોપડા મેળવી લેવા વિનંતી છે.

સંસ્થામાં યુવા વ્યક્તિત્વ વિકાસ શિબિરનું આયોજન

દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ તારીખ ૨૪-૫-૨૦૧૯ થી ૨૬-૫-૨૦૧૯ (શુક્ર - શનિ - રવિ) આ દિવસોમાં યુવાવર્ગના આધ્યાત્મિક વિકાસ માટે આપણી સંસ્થામાં યુવાશિબિરનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે. આ શિબિરમાં ૧૫ થી ૪૫ વર્ષ સુધીના યુવાન ભાઈ-બહેનો ભાગ લઈ શકશે. શિબિર માટે ૧૫૦ રૂપિયા શુલ્ક રાખવામાં આવેલ છે. શિબિરાર્થીઓએ ગુરુવાર (તા. ૨૩, મે) સાંજ સુધી શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબામાં પહોંચવાનું રહેશે. શિબિરમાં ભાગ લેવા માટે અગાઉથી સંસ્થાની ઓફિસમાં રજિસ્ટ્રેશન કરાવવાનું રહેશે. બને ત્યાં સુધી શ્વેત અથવા સાદગીપૂર્ણ વસ્ત્રો પરિધાન કરવા વિનંતી. (સંપર્કસૂત્ર : ૦૭૯-૨૩૨૭૬૨૧૯, બ્ર. કપિલભાઈ : ૯૪૨૭૩૦૬૪૭૩, બા.બ્ર. જનકદીદી : ૭૩૫૯૩૦૦૮૩૮)

સંસ્થા દ્વારા જરૂરતમંદો માટે નિ:શુલ્ક છાશકેન્દ્રોનો પ્રારંભ

પૂજ્યશ્રી આત્માનંદજીના પાવન સાન્નિધ્યમાં આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓ સાથે સાથે સંસ્થામાં સમાજોપયોગી પ્રવૃત્તિઓ પણ થતી રહે છે. મેડિકલ સેન્ટર, ગુરુકુળ સંચાલન, રક્તદાન શિબિર, વૈવિધ્યસભર મેડિકલ કેમ્પનું આયોજન, જરૂરતમંદો માટે વસ્ત્રો તથા ધાબળા વિતરણ, નિ:શુલ્ક છાશકેન્દ્રોનું સંચાલન જેવી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સમાજને પણ સહાયભૂત થવાની સંસ્થાની નીતિ રહી છે. ચાલુ વર્ષે ૧ એપ્રિલથી સંસ્થાની આસપાસના ગામડાઓમાં ૬ સેન્ટરો પરથી નિ:શુલ્ક છાશવિતરણનો શુભારંભ કરવામાં આવ્યો. છાશકેન્દ્રોનો એક દિવસનો નકરો રૂા. ૫૦૦૦/- છે. આ પ્રવૃત્તિમાં આર્થિક સહયોગ આપવાની ભાવનાવાળા દાનવીર મહાનુભાવોને સંસ્થાના કાર્યાલયનો સંપર્ક સાધવા વિનંતી. તસવીરો સહ વિસ્તૃત અહેવાલ આગામી અંકમાં.

સંસ્થામાં પૂજ્યશ્રી ગોકુળભાઈની સ્વાધ્યાયશ્રેણી સંપન્ન

આપણી સંસ્થામાં તા. ૨૯-૩-૨૦૧૯ થી તા. ૩૧-૩-૨૦૧૯ દરમિયાન બા.બ્ર.પૂજ્યશ્રી ગોકુળભાઈ શાહની ત્રિદિવસીય સ્વાધ્યાયશ્રેણીનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. પૂજ્યશ્રી ગોકુળભાઈએ 'શ્રી સહજાનંદ ડાયરી' ગ્રંથના આધારે સરળ છતાં સચોટ ભાષામાં, દૃષ્ટાંત સહ તત્વસભર સ્વાધ્યાય આપ્યા હતા. તેઓશ્રીના સ્વાધ્યાયનો લાભ લઈ સૌએ સાત્ત્વિક આનંદનો અનુભવ કર્યો.

શ્રી આત્મસિદ્ધિ પારાયણ

આપણી સંસ્થામાં ડૉ. હેમંતભાઈ વિનુભાઈ ડગલીની પ્રથમ વાર્ષિક પુણ્યતિથિ નિમિત્તે તા. ૪-૩-૨૦૧૯ના સોમવારના દિવસે તેઓના કુટુંબીજનો તરફથી શ્રી આત્મસિદ્ધિ પારાયણ રાખવામાં આવ્યું હતું. ભાવપૂર્વકના પારાયણ બાદ પૂજ્યશ્રીની વીડિયો કેસેટ (વિષય : મુમુક્ષુના લક્ષણો) મૂકવામાં આવી હતી.

સંસ્થા વતી આદ. શ્રી મહેન્દ્રભાઈ ખંધારે પધારેલા મહેમાનોનું સ્વાગત કરતા જણાવ્યું કે સદ્ગત આત્માને શ્રદ્ધાંજલી અર્પીએ કે તેઓ શાતા, શાંતિ અને સદ્ગતિને પ્રાપ્ત થાય. તેમનામાં રહેલા ગુણો પ્રત્યે અહોભાવ લાવી તેવા ગુણો આપણે પ્રગટાવીએ. ભગવાન મહાવીર પણ પોતાના આયુષ્યની એક ક્ષણ લંબાવી શક્યા નહોતા. શરીર છોડતાં પહેલાં કર્મોનું પોટલું હળવું કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. મનુષ્યભવ, આર્યક્ષેત્ર વગેરે દુર્લભ સામગ્રીઓ આપણને મળી છે તો માનવભવને સફળ બનાવીએ. સ્વ. ડૉ. હેમંતભાઈના

મિશન - પોરબંદરના કો-ઓર્ડિનેટર તરીકે, ચિલ્ડ્રન યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર એડવાઈઝર તરીકે, શ્રી ઓરોબિન્દો મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ, વડોદરાના ટ્રસ્ટી તરીકે સેવાઓ આપે છે. તેઓશ્રીએ રામકૃષ્ણ પરમહંસ, વિવેકાનંદ, શારદામણિ દેવી, મા આનંદમયી વગેરે ૭૫ જેટલા પુસ્તકો લખ્યાં છે. વર્તમાનપત્રો તથા સામયિકોમાં તેઓશ્રીના લેખો પ્રસિદ્ધ થતાં રહે છે. તેઓશ્રીને ગુજરાત સાહિત્ય પરિષદ, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગુજરાત સાહિત્ય સભા વગેરે તરફથી અનેક એવોર્ડ પ્રાપ્ત થયા છે.

આદ. જ્યોતિબેન થાનકીએ આપણી સંસ્થામાં અનેકવિધ દૃષ્ટાંતસભર સ્વાધ્યાય આપતા જણાવ્યું કે આ સંસ્થામાં આધ્યાત્મિક સ્પંદનો પ્રબળ છે. અહીં આવતાં જ પવિત્ર વાતાવરણ અને આહ્લાદકતાનો અનુભવ થાય છે. અહીં તપસ્વીનું તપ રહ્યું છે. અહીં ગુરુકુળમાં બાળકોના જીવનનું પ્રારંભિક ઘડતર થઈ રહ્યું છે. જીવનસંધ્યાને પ્રભુમય બનાવનારા બુઝુર્ગો આનંદપૂર્વક જીવન વ્યતીત કરી રહ્યાં છે.

આપણે અંતર્યાત્રા કરવાની છે. સાધનાની મંજિલે પહોંચવાના અલગ અલગ માર્ગો (જ્ઞાન-ભક્તિ-યોગ) છે. મનુષ્યના હૃદયમાંથી પરમ તત્ત્વ પ્રત્યે વહેતું ભાવનું ઝરણું એટલે ભક્તિ. આપણે એક ડગલું પ્રભુ તરફ ભરીશું તો પ્રભુ ૧૦ પગલા આપણી તરફ આવશે. આપણું હૃદય પ્રેમાળ અને રસાળ હોય તો પ્રભુ પ્રત્યે પ્રેમ જાગે છે. ભક્તિ પ્રથમ બિંદુરૂપે હોય છે અને પછી ગંગાની જેમ વિરાટ સ્વરૂપ ધારણ કરે છે. ભક્તિમાર્ગ એ સૌથી સરળ માર્ગ છે. આધ્યાત્મિક પ્રેમની ઉત્કટતા સ્વરૂપ ગોપીઓ છે. ગોપી એટલે સમર્પણતા. ભક્તિ એટલે સંપૂર્ણ શરણાગતિ. ભગવાન માટે કોઈ સળંગ ત્રણ દિવસ ભાવપૂર્વક આંસુ સારે તો પ્રભુદર્શન થાય. ચિત્ત નિર્મળ થાય, પાત્રશુદ્ધિ થાય તો અંતરમાં પ્રભુદર્શન થાય. અંતરમાં વિભાવભાવો ભર્યા હોય તો પ્રભુ ક્યાંથી મળે? સૌથી મોટો યજ્ઞ જપયજ્ઞ છે. નામસ્મરણ દ્વારા સિદ્ધિ મળે છે. જેઓ જેનું ચિંતવન કરે છે તેઓ ક્રમે કરીને તેના જેવા બની જાય છે. સમર્પણતાના ત્રણ લક્ષણો - વીરત્વ, અભીપ્સા, આજ્ઞાપાલન.

સંસ્થા દ્વારા આદ. જ્યોતિબેનનું શાહ ઓઢાડીને તથા પુસ્તકો અર્પણ કરીને ભાવભીનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. સંસ્થાના ટ્રસ્ટી મહોદય આદ. શ્રી પ્રકાશભાઈ શાહ / સુરેખાબેન શાહના સ્તુત્ય પ્રયાસોથી સંસ્થામાં સૌને જ્યોતિબેન થાનકીના સ્વાધ્યાયનો લાભ મળ્યો. પૂજ્ય બહેનશ્રીએ આભારવિધિ કરી હતી. આ પ્રસંગે આદ. શ્રી પ્રકાશભાઈ એચ. શાહ પરિવાર તરફથી સૌને જ્યોતિબેન થાનકી લિખિત પુસ્તક 'ચાલો, ભગવાનને મળવા જઈએ'ની પ્રભાવના પરિવાર દીઠ કરવામાં આવી હતી.

સાયલા આશ્રમમાં સહદિવસીય પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ

શ્રી રાજસોભાગ આશ્રમ (સાયલા)માં ભવ્ય રાજમંદિરનું નિર્માણ થયેલ છે. આ દિવ્ય રાજમંદિરમાં પરમકૃપાળુદેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની શ્વેત સંગેમરમરની પદ્માસન મુદ્રાની ૧૦૮ ઈંચની ઊંચી, પ્રશમરસનિમગ્ન પ્રતિમાજી, ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીની આરસની સુંદર પ્રતિમાજી, ઉપરાંત પ્રભુશ્રીજી (પૂ. લઘુરાજ સ્વામી), પૂ. સોભાગભાઈ તથા સાયલાના ગુરુવર્યો તેમજ અન્ય પટો પણ છે. શ્રી રાજમંદિરનું ઉદ્ઘાટન, ભગવાન મહાવીર સ્વામીની પ્રતિમાજીની પ્રતિષ્ઠા, પ.કૃ. દેવની પ્રતિમાજીની પ્રતિષ્ઠા, પ્રભુશ્રી-સોભાગભાઈ-ગુરુવર્યો તથા પરમકૃપાળુદેવના વચનામૃતોના આરસના પટોનું અનાવરણ વગેરે પ્રસંગો નિમિત્તે સાત દિવસનો (૪-૧૦ માર્ચ, ૨૦૧૯) ભવ્ય મહોત્સવ હતો. એ સિવાય શોભાયાત્રા, સત્તરભેદી પૂજા, જિનાલયની વાર્ષિક ધજારોહણ, સંતોના સ્વાધ્યાય, ભક્તિ વગેરે સુંદર કાર્યક્રમો હતા. પ્રતિષ્ઠા-પૂજા-ધજારોહણ માટે

- (૩) સ્વ. હેમંતભાઈ વી. ડગલી પરિવાર, લીંબડી રૂ. ૩૦,૦૦૦/-
શ્રીમતી જ્યોત્સનાબેન એચ. ડગલી
- (૪) શ્રી પ્રકાશભાઈ એચ. શાહ, અમદાવાદ રૂ. ૨૩,૧૦૦/-
- (૫) શ્રીમતી ઈલાબેન વનેચંદ મહેતા, અમદાવાદ રૂ. ૧૫,૦૦૦/-
- સાધુ-ત્યાગી વૈયાવચ્ચ : શ્રીમતી સુવર્ણાબેન જયેશભાઈ જૈન પરિવાર, બેંગલોર રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-
(૨) શ્રી જયંતભાઈ એમ. શાહ, ઘાટકોપર, મુંબઈ રૂ. ૩૫,૦૦૦/-
- ઓડિયો-વીડિયો : (૧) શ્રીમતી ઈલાબેન વનેચંદ મહેતા, અમદાવાદ રૂ. ૭૫,૦૦૦/-
- દૈનિકભક્તિ સી.ડી. : (૧) એક મુમુક્ષુબેન, અમદાવાદ રૂ. ૧૧,૦૦૦/-
- છાશ વિતરણ : (૧) શ્રી અમૃતલાલ ભીખાલાલ શાહ, રાજકોટ રૂ. ૧૧,૦૦૦/-
(૨) શ્રી નલીનભાઈ ડી. કોઠારી, મુંબઈ રૂ. ૧૦,૦૦૦/-
(૩) એક મુમુક્ષુબેન, અમદાવાદ રૂ. ૧૦,૦૦૦/-
- પંખીચણ : (૧) શ્રીમતી ઈલાબેન વનેચંદ મહેતા, અમદાવાદ રૂ. ૧૦,૦૦૦/-

ફોર્મ નં. ૪, નિયમ : ૮

૧. પ્રકાશન સ્થળ : શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા- ૩૮૨૦૦૭.
(શ્રી સત્શ્રુત-સેવા-સાધના કેન્દ્ર સંચાલિત)
જિ. ગાંધીનગર. ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯/૪૮૩/૪૮૪
ફેક્સ : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૧૪૨
૨. પ્રકાશન- અવધિ : માસિક
૩. મુદ્રક-પ્રકાશક-માસિક : શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર - ભારતીય
શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા-૩૮૨ ૦૦૭.
૪. તંત્રીનું નામ : શ્રી મિતેશભાઈ એ. શાહ - ભારતીય
શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા-૩૮૨ ૦૦૭.

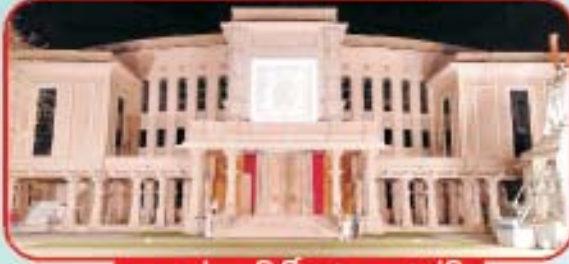
હું નીતિનભાઈ આઈ. પારેખ, આથી જાહેર કરું છું કે ઉપર આપેલ વિગતો મારી જાણ-સમજ મુજબ સાચી છે.

કોબા, તા. ૧-૪-૨૦૧૯

નીતિનભાઈ આઈ. પારેખ - ચેરમેન
શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા
(શ્રી સત્શ્રુત-સેવા-સાધના કેન્દ્ર સંચાલિત)

- અર્હં-ભાવનું વિસર્જન થાય ત્યારે અર્હમ્-ભાવનું સર્જન થાય.
- જ્યાં સુધી પુણ્યનો ઉદય છે, ત્યાં સુધી સુખ, સંપત્તિ અને સગવડતા મળે છે; પુણ્યનો ઉદય પૂરો થાય ત્યારે દુઃખ, વિપત્તિ અને પ્રતિકૂળતા શરૂ થાય છે.
- માણસનું મોટામાં મોટું બળ શુભ સંકલ્પ છે.

શ્રી રાજસોભાગ આશ્રમ, સાયલામાં સપ્તદિવસીય પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ

સાયલાનું નવનિર્મિત ભવ્ય રાજમંદિર

પરમકૃપાળુદેવની પ્રતિમાણુની પ્રતિષ્ઠા

કેબાના મુમુક્ષુઓ દ્વારા વચનામૃતના આરસપટનું આયરણ

રાજઆશ્રમોના રાજપરિવારોની એકતાવૃષ્ટિ ગ્રુપ ફોટો

‘ભારત ભાગ્યવિદ્યાતા’ નાટકના નિદર્શન વેળાએ (પ્રેરક : પૂજ્યશ્રી રાહીશભાઈ)

સંસ્થામાં સાહિત્યકાર આદ. જ્યોતિબેન થાનકીનું શુભાગમન (તા. ૧૭-૩-૨૦૧૯)

રુવજ (તા. ૧૬૨) મુકામે યોજાયેલ સત્સંગ મેળાવડો (તા. ૧૭-૩-૨૦૧૯)

Registered under RNI No. : GUJGUJ/2008/25883

Permitted to post at Ahmedabad PSO on 15th of every month under Postal Regd. No. : GAMC - 309/2018-2020
issued by SSP Ahmedabad valid upto 31-12-2020 - Publication Date 15th of every month

ઊનાળાની ઝટુમાં ગરમીનો પ્રકોપ વધશે.
પાણીના અભાવમાં કોઈ પશુ-પક્ષી
મૃત્યુ ન પામે તે હેતુથી આપના ઘરના
આંગણે, વરંડા કે અગાસી પર
પાણીથી ભરેલા કૂંડા મૂકવા માટે
'દિવ્યધ્વનિ' પરિવાર
આપને નમ્ર નિવેદન કરે છે.

આ અંકના વિશિષ્ટ સહયોગી ઘાતા

- ૧ 'દિવ્યધ્વનિ' એપ્રિલ - ૨૦૧૯ના અંક માટે રૂ. ૨૧,૦૦૦/-નો આર્થિક સહયોગ
શ્રી સુરેશભાઈ સી. શાહ પરિવાર (સપના બુક હાઉસ), બેંગલોર
તરફથી પ્રાપ્ત થયેલ છે. સંસ્થા તેઓશ્રીના આ 'જ્ઞાનદાન'ની અનુમોદના કરે છે.
- ૨ 'દિવ્યધ્વનિ' એપ્રિલ - ૨૦૧૯ના અંક માટે રૂ. ૨૧,૦૦૦/-નો આર્થિક સહયોગ
ડો. નિલેશભાઈ સોનેજી, ડો. પ્રાધિબેન સોનેજી, ડિ. ઈશાયુ, ડિ. અપિ (ટોરેન્ટો, કનેડા)
તરફથી પ્રાપ્ત થયેલ છે. સંસ્થા તેઓશ્રીના આ 'જ્ઞાનદાન'ની અનુમોદના કરે છે.

Printed & Published by Smt. Dr. Shamisthaben M. Sonji on Behalf of

Shrimad Rajchandra Adhyatmik Sadhana Kendra - Koba - 382 007. Dist. Gandhinagar (Gujarat).

Printed at Bhagwati Offset, 16/C, Bansidhar Estate, Bardolpura, Ahmedabad - 380 004. Editor : Shri Mitesh A. Shah

To,

૪૪

દિવ્યધ્વનિ (એપ્રિલ - ૨૦૧૯)